

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **turystyka i rekreacja**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu

Data przeprowadzenia wizytacji: **28-29 stycznia 2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
2. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	8
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	9
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	9
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	21
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	27
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	29
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	33
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	36
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	37
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	40
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	41
Zalecenia	42
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	43
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego _ 44

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący ks. prof. dr hab. Tadeusz Bąk, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Monika Podkowińska, ekspert PKA
2. dr hab. Agata Niemczyk, ekspert PKA
3. Marcin Napierała, ekspert ds. pracodawców
4. Kamila Kucharyk, ekspert ds. studenckich
5. Magdalena Pawłowska, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja w Wyższej Szkole Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym została przeprowadzona na wniosek Ministra właściwego do spraw edukacji i nauki. PKA po raz czwarty oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Poprzednia ocena programowa odbyła się w terminie 21-22 października 2017 r. i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (uchwała nr 62/2018 z dnia 8 lutego 2018 r.). Wizytacja została przeprowadzona w trybie zdalnym za pomocą platformy MS Teams.

Ocena programowa została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia kwestii w nim przedstawionych, spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni oraz szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem, oprócz spotkania ze studentami, które odbyło się drugiego dnia wizytacji. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi kształcenie na ocenianym kierunku, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za praktyki, a także z przedstawicielami Samorządu Studenckiego oraz z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitacje zajęć oraz dokonano oceny bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi i spostrzeżenia, o których przewodniczący zespołu oraz eksperci poinformowali władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia
Profil studiów	praktyczny
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}	<ul style="list-style-type: none"> - nauki socjologiczne – 18% - pedagogika – 15% - geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 12% - ekonomia i finanse – 10% - nauki o zarządzaniu i jakości – 10% - nauki prawne – 10% - nauki o komunikacji społecznej i mediach – 8% - technologia żywności i żywienia – 8% - psychologia – 5% - filozofia – 4%
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów 180 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	600 godzin 0 ECTS
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<ul style="list-style-type: none"> - hotelarstwo i gastronomia - zarządzanie i marketing - języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii - obsługa ruchu turystycznego

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

	<ul style="list-style-type: none"> - menadżer obiektów hotelarskich i gastronomicznych - coaching menedżerski - zarządzanie kryzysowe w turystyce i rekreacji 	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	248	74
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów³	3008-3675 (w tym 600 h praktyk)	1831-1867 (w tym 600 h praktyk)
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	170	170
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	145-178	145-178
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	59	59

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia
Profil studiów	praktyczny
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{4,5}	<ul style="list-style-type: none"> - nauki socjologiczne – 18% - pedagogika – 15% - geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 12%

³ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

⁴W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁵ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

	<ul style="list-style-type: none"> - ekonomia i finanse – 10% - nauki o zarządzaniu i jakości – 10% - nauki prawne – 10% - nauki o komunikacji społecznej i mediach – 8% - technologia żywności i żywienia – 8% - psychologia – 5% - filozofia – 4% 	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	400 godzin 0 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<ul style="list-style-type: none"> - hotelarstwo i gastronomia - zarządzanie i marketing - języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii - obsługa ruchu turystycznego 	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	112	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁶	1785-2100 (w tym 400 h praktyk)	1041 (w tym 400 h praktyk)
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	100	100
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	66-68	66-68
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	56-61	56-61

⁶ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

2. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁷ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione

⁷ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione częściowo

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja I i II stopień, profil praktyczny wpisuje się w strategię Uczelni. Ta, na lata 2019-2025 podkreśla międzydyscyplinarne umiejscowienie kierunku, które pozwala na przygotowanie studentów kierunku do pracy w obszarze branży hotelarskiej, gastronomicznej, turystycznej i rekreacyjnej, podkreślając kształcenie na profilu praktycznym. ZO PKA zwraca uwagę na zapis w strategii „Pierwszy stopień studiów licencjackich pozwala zdobyć podstawową wiedzę teoretyczną na temat zjawisk i problemów ekonomicznych, prawnych i przyrodniczych co umożliwi właściwie ocenić procesy zachodzące w warunkach gospodarki rynkowej”, który nie wpisuje się w 6 poziom PRK, np. w zakresie głębi w obszarze wiedzy.

Kształcenie na kierunku turystyka i rekreacja realizowane jest na 7 specjalnościach na I stopniu i 4 na II stopniu, tj.:

- I stopień: *hotelarstwo i gastronomia (HG); obsługa ruchu turystycznego (ORT); zarządzanie i marketing w hotelarstwie, gastronomii, turystyce i rekreacji (ZM); języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii (JOT); coaching menadżerski (CM); menadżer obiektu hotelowo-gastronomicznego (MOHiG); zarządzanie kryzysowe w turystyce i rekreacji (ZKwTiR)* oraz
- II stopień: *hotelarstwo i gastronomia; obsługa ruchu turystycznego; zarządzanie i marketing w hotelarstwie, gastronomii, turystyce i rekreacji; języki obecne w turystyce, hotelarstwie i gastronomii.*

Kierunek turystyka i rekreacja został przyporządkowany do dyscypliny wiodącej nauki socjologiczne (18%) i 9 dyscyplin pozostałych. Według ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) art. 53. 2 w przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny, wskazuje się dyscyplinę wiodącą, w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się. Wobec powyższego na kierunku turystyka i rekreacja nie ma dyscypliny wiodącej. Ponadto nie wszystkie 9 dyscyplin naukowych stanowi podstawy teoretyczne ocenianego kierunku, zwłaszcza, że nie wszystkie odgrywają istotną rolę jako podstawa formułowania koncepcji, a stanowią tylko postać subsydiarną względem całej koncepcji kształcenia, jak np. psychologia, filozofia, technologia żywności i żywienia, nauki prawne.

Przypisanie kierunku do dyscypliny (wiodącej) nauki socjologiczne jest dyskusyjne mając na uwadze, że te obejmują socjologię (z wyłączeniem antropologii i etnologii) oraz nauki o rodzinie, gdy tymczasem treści z tej dyscypliny przyporządkowane zostały m.in. takim przedmiotom jak np. *technologie informatyczne*, w ramach treści programowych: Microsoft Word, Microsoft Excel albo *statystyce*

w turystyce, w ramach treści programowych: elementy rachunku prawdopodobieństwa czy weryfikacja hipotez statystycznych; ZO PKA nie odnajduje w tych treściach odniesień do dyscypliny nauki socjologiczne.

Koncepcja kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja nie precyzuje roli poszczególnych dyscyplin naukowych, z racji ich wielości i braku dyscypliny wiodącej, w procesie kształcenia, a tym samym zawodów, do których przygotowuje kierunek. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018 poz. 1861, z późn. zm.) ponad 50% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów powinna być prowadzona w warunkach „właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej”, która w tym wypadku nie została zachowana.

Kierunek turystyka i rekreacja jest zorientowany na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Współpraca z interesariuszami ujawniała się w procesie definiowania efektów uczenia się, a obecnie w doskonaleniu kierunku, wprowadzając nowe treści kształcenia na wybranych zajęciach. Kierunek turystyka i rekreacja zaspokaja potrzeby rynku pracy w zakresie gastronomii, hotelarstwa, obsługi ruchu turystycznego (np. pilotaż, prowadzenie biura podróży). Koncepcja i cele kształcenia zostały określone we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. W skład Konwentu (zrzeszającego interesariuszy) wchodzi przedstawiciele przedsiębiorstw administracji samorządowej, branży hotelarskiej, gastronomicznej i organizacji pozarządowych. Mając świadomość konieczności ciągłego dostosowywania się do zmiennych warunków otoczenia i podejmowania nowych wyzwań przedstawiciele środowiska nauki oraz praktyki podjęli stałą współpracę, w ramach której określono zakres zadań Konwentu przedstawiony w regulaminie Konwentu.

Koncepcja i cele kształcenia o ile w programie studiów nie przewidują zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, to uwzględniają nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w warunkach pandemii COVID-19, wykorzystując w tym celu platformę MS Teams.

Efekty uczenia się na studiach I i II stopnia na kierunku turystyka i rekreacja profil praktyczny, zostały zatwierdzone uchwałą Senatu WSHiG w Poznaniu z dnia 5 lipca 2021 r. w sprawie ustalenia programu nauczania na rok akademicki 2021/2022 i potwierdzenia efektów kształcenia (ZO PKA zwraca uwagę, że obowiązuje terminologia efektów uczenia się, a nie efektów kształcenia; błędnie używanych przez Uczelnię w wielu dokumentach). Znaczące rozdrobnienie dyscyplin (razem 10), w ramach, których realizowany jest proces kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja uwidacznia się w obszernym zbiorze efektów uczenia się. Na studiach I stopnia wskazano 65 efektów (24 – wiedza, 22 – umiejętności, 19 – kompetencje społeczne); na studiach II stopnia sformułowano 56 efekty, w tym: 24 efekty z zakresu wiedzy, 21 – z zakresu umiejętności oraz 11 – kompetencji społecznych.

Nie wszystkie efekty uczenia się zostały sformułowane w sposób przystępny z zastosowaniem terminologii właściwej dla kierunku studiów, co wynika z przyporządkowania go do 10 dyscyplin naukowych; tym samym brak jest odwołania do terminologii we wszystkich 10 dyscyplinach naukowych. Przykładem efektu, który ma charakter „niespecyficzny”, który w ogóle nie jest związany z kierunkiem turystyka i rekreacja, a ponadto nie precyzuje zakresu wiedzy, którą osiąga student jest np. efekt “K_W01 Ma ogólną wiedzę związaną ze studiowanym kierunkiem studiów”. To powoduje trudności w stwierdzeniu o poprawności terminologicznej przejętych przez Senat WSHiG w Poznaniu efektów uczenia się na kierunku turystyka i rekreacja.

Zakładane efekty uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja (studiów zarówno I, jak i II stopnia) nie są pochodne względem efektów uczenia się określonych w MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r.

w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U z 2018 r. poz. 2218). Wiele z nich nie dostosowano w opisie do określeń przyjętych dla 6 i 7 poziomu PRK. Korekta wymagana jest w zapisach efektów wiedzy – odnośnie do terminów „podstawowy/ogólny”, gdy tymczasem ma być „zaawansowany” lub gdy ma być „pogłębiony”, kompetencji społecznych mylnych z umiejętnościami, kiedy termin “potrafi” – właściwy dla umiejętności należy zastąpić na “jest gotów”, co stanowi zalecenie zespołu oceniającego w tym zakresie, jak np.:

- *K_W02* *Zna i rozumie podstawową terminologię związaną z kierunkiem studiów i wybraną specjalnością P6S_W*
- *K_W05* *Ma ogólną wiedzę dotyczącą specyfiki funkcjonowania podstawowych sektorów gospodarki turystycznej P6S_W*
- *K_W20* *Zna w podstawowym zakresie dziedzictwo kultury, architektury i sztuki oraz rozumie jego wartość w kontekście tożsamości społeczeństwa i atrakcyjności wyjazdów tematycznych P6S_W*
- *K_K04* *Potrafi współpracować i pracować w grupie przyjmując w niej różne role P6S_K*
- *K_W03* *Ma zaawansowaną wiedzę z zakresu turystyki i rekreacji P7S_W*
- *K_U01* *Posiada pogłębioną umiejętność stosowania technik i metod komunikacji P7S_U*
- *K_K04* *Promuje rozwój turystyki i rekreacji na różnych szczeblach i z wykorzystaniem odpowiednich instrumentów P7S_K.*

Efekty uczenia się na kierunku turystyka i rekreacja uwzględniają w szczególności umiejętności praktyczne. Przewidują nabycie umiejętności komunikowania się w języku obcym na poziomie B2 dla studiów I stopnia, choć uwzględniają również umiejętności na poziomie niższym – *K_U12* *Posiada umiejętności językowe w zakresie dziedzin i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku zgodnie z wymaganiami określonymi na różnych poziomach (A1/A2/B1/B2), przy czym wątpliwym jest zdobycie umiejętności językowych w zakresie wymaganych dziedzin i dyscyplin naukowych na poziomach od A1 do B1. Dla studiów II stopnia wymagania umiejętności komunikowania się w języku obcym nie zostały określone poziomie B2+; *K_U14* *Posiada umiejętności komunikacji językowej, w zakresie dziedzin nauk i dyscyplin właściwych dla turystyki i rekreacji, do poziomu B2 P7S_U*; w sylabusach języków obcych na II stopniu, np. specjalność *języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii* pojawiają się również poziomy B2, a nawet B+.*

Efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć nie tworzą w pełni spójnego systemu w oparciu o który możliwe jest stworzenie właściwego systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na kierunku turystyka i rekreacja. Wynika to z niedostosowania ich terminologii do kierunku, który przyporządkowano do 10 dyscyplin naukowych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja I i II stopień, profil praktyczny wpisuje się w strategię Uczelni. Na kierunku turystyka i rekreacja, wg przepisów Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. nie ma dyscypliny wiodącej, a nie wszystkie 9 dyscyplin pozostałych stanowi podstawy teoretyczne ocenianego kierunku. Nie wszystkie efekty uczenia się zostały sformułowane w sposób przystępny

z zastosowaniem terminologii właściwej dla kierunku studiów, co wynika z przyporządkowania go do 10 dyscyplin naukowych. Nie wszystkie efekty uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja (studiów zarówno I, jak i II stopnia) są potwierdzane dla programów studiów, o których mowa w art. 68 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.).

Efekty uczenia się przewidują nabycie umiejętności komunikowania się w języku obcym dla studiów I stopnia na poziomie B2, ale również niższych, natomiast dla studiów II stopnia nie sprecyzowano właściwego poziomu B2+ w efektach uczenia się, w sylabusach itp. Mając na uwadze powyższe, efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć nie tworzą w pełni spójnego systemu, w oparciu o który możliwe jest stworzenie skutecznego systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty uczenia się uwzględniają w szczególności umiejętności praktyczne.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zakładane efekty uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja (studiów zarówno I, jak i II stopnia) nie są pochodne względem efektów uczenia się określonych w MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji.
2. W zakresie umiejętności nie uwzględniono charakterystyk komunikowania się w języku obcym na poziomie B2+, a na I poziomie studiów uwzględniono również niższe niż B2.
3. Nieprawidłowo przyporządkowano kierunek do dyscyplin naukowych.
4. Efekty uczenia się nie zostały sformułowane w sposób przystępny z zastosowaniem terminologii właściwej dla kierunku studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

1. Należy dostosować efekty uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja na I i II stopniu profil praktyczny do charakterystyk 6 i 7 poziomu PRK.
2. Należy dostosować efekty uczenia się w zakresie umiejętności komunikacji językowej do poziomu B2+ na II stopniu studiów oraz ustalić poprawny poziom komunikacji na I stopniu studiów.
3. Należy przyporządkować kierunek turystyka i rekreacja na I i II stopniu profil praktyczny do dyscyplin naukowych, zgodnie z art. 53 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe, realizowane na ocenianym kierunku studiów zarówno I-go, jak i II-go stopnia odpowiadają efektom uczenia się kierunkowym, dla zajęć lub grup zajęć (uwzględniając fakt, że wiele

z tych efektów ma charakter “niespecyficzny”). Treści programowe są ujęte w odpowiednio rozwiniętym zakresie w sylabusach. W rezultacie obejmują one zagadnienia odnoszące się do nauk socjologicznych, nauk o komunikacji społecznej i mediach, pedagogiki, ekonomii i finansów, nauk o zarządzaniu i jakości, nauk prawnych, psychologii, filozofii, geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Treści te nie uwzględniają w pełni aktualnej wiedzy z zakresu dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek studiów, o czym świadczy podana w sylabusach literatura podstawowa i uzupełniająca, która niejednokrotnie odnosi się do poprzedniego stulecia. Na I stopniu dla przedmiotu *analiza rynku turystycznego* najnowszą pozycją jest ta z 2006 r., inne zajęcia *architektura krajów bałkańskich* zaleca literaturę sprzed 60 lat, *coaching w zarządzaniu* – poleca literaturę z 2013 r.; *ekonomika turystyki i rekreacji* – z 2007/2013. Nie inaczej rzecz się ma na II stopniu: *historia kultury* zaleca literaturę z lat 2001/2006/2008; *informatyka w turystyce i rekreacji* w ogóle podaje tylko jedną bibliografię, którą stanowi jedna pozycja literatury podstawowej, która w swym tytule odnosi się do podstawowych kwestii, a nie, jak powinno to mieć miejsce na studiach II stopnia – zaawansowanych; a przedmiot *planowanie turystyczne* ma aż 6 pozycji podstawowych, w tym jedna sprzed 27 lat, w zbiorze pozycji uzupełniających nie ma żadnej literatury obcej, a najnowsza w języku polskim jest z 2013 r. Przegląd zalecanej literatury w sylabusach na I i II stopniu studiów pozwala na sformułowanie rekomendacji, że mając na uwadze, iż student powinien znać całą podaną literaturę podstawową z danych zajęć, rekomenduje się racjonalne skrócenie jej wykazu na rzecz poszerzenia wykazu literatury uzupełniającej. Literatura podana w sylabusach może również zawierać publikacje prowadzącego dane zajęcia, dowodząc jego znajomości tematu.

Program studiów I stopnia wprowadza siedem specjalności do wyboru: *hotelarstwo i gastronomia; obsługa ruchu turystycznego; zarządzanie i marketing w hotelarstwie, gastronomii, turystyce i rekreacji; języki obecne w turystyce, hotelarstwie i gastronomii; coaching menadżerski; menadżer obiektu hotelowo-gastronomicznego; zarządzanie kryzysowe w turystyce i rekreacji*. Natomiast na II stopniu oferowane są cztery specjalności: *hotelarstwo i gastronomia; obsługa ruchu turystycznego; zarządzanie i marketing w hotelarstwie, gastronomii, turystyce i rekreacji; języki obecne w turystyce, hotelarstwie i gastronomii*. Treści programowe, w tym również realizowane w ramach przedmiotów specjalnościowych, nie w pełni odpowiadają zastosowaniu wiedzy z zakresu dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek, (bez wyraźnego wyeksponowania dyscypliny wiodącej – nauki socjologiczne, co kolejny raz potwierdza nieprawidłowe przyporządkowanie dyscyplin do kierunku jako konsekwencja szerokiego rozdrobnienia) w praktyce gospodarczej. Opanowanie przez absolwentów treści programowych właściwych dla kierunku nie w pełni przygotowuje ich do pełnienia praktycznych ról zawodowych zgodnych z kierunkiem studiów, z racji wielości dyscyplin i braku dyscypliny wiodącej, w procesie kształcenia, a tym samym zawodów, do których przygotowuje kierunek.

Odnosnie do podanych specjalności na kierunku turystyka i rekreacja zastrzeżenia budzą dwie z nich. Pierwszą z nich jest *coaching menadżerski*, który przede wszystkim z nazwy nie nawiązuje do kierunku turystyka i rekreacja. Na tej specjalności są stricte tylko cztery zajęcia dotyczące *coachingu menadżerskiego*, a pozostałe odnoszą się do szeroko rozumianej turystyki i rekreacji. W zakresie wiedzy np. na zajęciach *team coaching*: W01 “Ma ogólną wiedzę związaną z przedmiotem” na module specjalnościowym, w tym wypadku *coaching menadżerski*, student winien mieć zaawansowaną wiedzę z *coachingu*, a nie ogólną, choć trzeba podkreślić, że trudno ją pozyskać tylko na czterech oferowanych w planie studiów zajęciach. Kolejne efekty uczenia się (błędnie zapisywane przez Uczelnię „kształcenia”) w zdecydowanej większości odnoszą się do turystyki i rekreacji, a nie do *coachingu menadżerskiego* (równie dobrze mogą odnosić się do innych specjalności stricte powiązanych

z turystyką i rekreacją). Drugą specjalnością, wobec której formułowane są zastrzeżenia odnośnie do treści kształcenia jest specjalność *zarządzanie kryzysowe w turystyce i rekreacji*. W planie studiów na tej specjalności pojawiają się przedmioty np. *przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w hotelarstwie i gastronomii*, których treści kształcenia odnoszą się do organizacji ogółem, a nie organizacji branży turystycznej. Z kolei przedmiot *ubezpieczenia w turystyce* na tej specjalności realizowany jest przez trzy semestry (s. 2, 3 i 6) – łącznie 90h, praktycznie w znacznym stopniu wypełnia treści tego modułu specjalnościowego. Wśród efektów uczenia się na tym przedmiocie W01: "Ma ogólną wiedzę związaną z ubezpieczeniami w turystyce", wymaga przeformułowania zgodnie z 6 poziomem PRK, a podane 8 tematów nie jest współmierne do 90 h zajęć dydaktycznych.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz forma i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie przyjętych efektów uczenia się.

Program studiów I stopnia realizowany jest w ramach 6 semestrów. Obejmuje on w zależności od specjalności od 3008 do 3675 godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów na studiach stacjonarnych, a od 1831 do 1867 – na studiach niestacjonarnych w tym 600 godzin praktyk zawodowych, którym przypisano 0 punktów ECTS. Wymiar godzinowy zajęć budzi zastrzeżenia odnośnie do realizacji punktów ECTS, gdy mowa o praktykach zawodowych. Te traktowane są jako zajęcia. Weryfikacja działań Uczelni, dotyczących osiągania i weryfikacji efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych, powinna być dokonywana według tych samych norm prawa, co pozostałych zajęć. Przypisanie tym zajęciom 0 punktów ECTS jest niewłaściwe, tym samym podważa plan studiów.

Szacowany nakład pracy studenta na studiach I stopnia, niezbędny do osiągnięcia założonych efektów uczenia się, wynosi 180 punktów ECTS. Jego struktura określona jest w sylabusach i obejmuje takie elementy, jak: godziny kontaktowe z prowadzącym (poprzez udział w wykładach/ ćwiczeniach/ ćwiczeniach terenowych) oraz nakład pracy indywidualnej studenta, który obejmuje: przygotowanie do ćwiczeń, studiowanie literatury, wykonanie pracy pisemnej, udział w konsultacjach, przygotowanie do zaliczenia przedmiotu i obecność na zaliczeniu, przygotowanie prezentacji multimedialnej. Spośród tych ostatnich błędnie zostały zakwalifikowane jako nakład pracy indywidualnej studenta, udział w konsultacjach i obecność na zaliczeniu. ZO PKA rekomenduje zmianę w tym zakresie.

Zajęcia na ocenianym kierunku studiów prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, ćwiczeń terenowych, konwersatoriów, seminariów, lektoratów, projektów, praktyk zawodowych. Formy zajęć są dobrane prawidłowo z punktu widzenia praktycznego profilu studiów. Na zajęcia w formie wykładów wypada w zależności od specjalności od 20,9% do 31,5% łącznej liczby godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych i od 22,0% do 25,3% na studiach niestacjonarnych.

Program kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja przewiduje możliwość wyboru specjalności oraz seminarium. Do zajęć do wyboru na studiach I stopnia przypisano 59 punktów ECTS, spełniając wymóg realizacji zajęć do wyboru w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS ujętej w programie kształcenia.

Przeważająca część zajęć realizowana jest w formach pozwalających na kształtowanie umiejętności praktycznych, a łącznie zajęciom tym przypisano 145-178 punktów ECTS. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, przewidziane w programie studiów o profilu praktycznym, są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej, w szczególności w zakresie gastronomii, czego dowodzi dobrze wyposażona pracownia gastronomii, żywienia, dietytyki oraz sala barmańska. Pozostałe specjalności przygotowujące do zawodu w hotelarstwie/ obsłudze językowej

turystów, ale i pilotażu, i przewodnictwa turystycznego – nie wymagają specjalistycznych pomieszczeń na terenie Uczelni, a zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne studentów realizowane są zwłaszcza w formie ćwiczeń terenowych. Tym samym zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, przewidziane w programie studiów o profilu praktycznym, są prowadzone w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

Plan studiów na studiach I stopnia uwzględnia kształcenie w zakresie języka obcego angielskiego na poziomie lektoratu, prowadzonego na wszystkich semestrach studiów (18 punktów ECTS, 180 godzin) i dodatkowo we wszystkich semestrach *język obcy II – do wyboru* (spośród trzech lektoratów: język francuski/ język niemiecki/język hiszpański – obecnie przyjętym obowiązkowym językiem II jest język francuski z uwagi na przeważającą liczbę wyjazdów na praktyki zagraniczne do krajów francuskojęzycznych). Studenci drugiego i trzeciego roku studiów I stopnia mogą uczestniczyć w zajęciach III języka nadobowiązkowego bez obowiązku zakończenia nauki zaliczeniem (*język obcy II – kontynuacja wybór*). Zajęcia te organizowane są od roku akademickiego 2020/2021 w semestrze letnim roku akademickiego. Studenci zapisują się na wybrany język poprzez wypełnienie ankiety. Językami do wyboru są języki hiszpański, włoski, niemiecki lub rosyjski.

Kształcenie w zakresie języka obcego, w znacznie większym wymiarze godzinowym (37 punktów ECTS), realizowane jest na specjalności *języki obce w turystyce hotelarstwie i gastronomii*, z praktyczną nauką języka angielskiego, ale i języka niemieckiego, francuskiego i hiszpańskiego.

Wyniki analizy sylabusów do lektoratów z języka angielskiego prowadzą do wniosku, że zakres, jak i treści kształcenia umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka angielskiego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia.

Plan studiów na kierunku turystyka i rekreacja na I stopniu nie obejmuje zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (pandemia COVID-19 wymusiła korzystanie z platformy MS Teams w realizacji procesu kształcenia).

Program studiów II stopnia realizowany jest w ramach 4 semestrów. Obejmuje on w zależności od specjalności od 1785 do 2100 godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów na studiach stacjonarnych i 1041 – na studiach niestacjonarnych oraz 400 godzin praktyk zawodowych, którym przypisano 0 punktów ECTS.

Szacowany nakład pracy studenta na studiach II stopnia niezbędny do osiągnięcia założonych efektów uczenia się wynosi 120 punktów ECTS. Jego struktura określona jest w kartach przedmiotów i obejmuje takie elementy, jak: godziny kontaktowe z prowadzącym (poprzez udział w wykładach/ ćwiczeniach/ projekt) oraz nakład pracy indywidualnej studenta, który obejmuje: przygotowanie prezentacji multimedialnej, udział w konsultacjach, przygotowanie do zaliczenia przedmiotu i obecność na zaliczeniu. Proporcje poszczególnych elementów nakładu pracy są właściwie dobrane dla stacjonarnej, jak i niestacjonarnej formy studiów, z zastrzeżeniem niewłączania udziału w konsultacjach i obecność na zaliczeniu jako nakład pracy indywidualnej studenta.

Odnosnie do przyporządkowanych punktów ECTS na I i II stopniu studiów zgłaszane są uwagi do wyrywkowo wybranych następujących sytuacji: przedmiot *metodyka* I stopień studiów przedmiot ma przypisane 3 ECTS, tj. 75 h, tymczasem w sylabusie nakład pracy indywidualnej studenta ma 35 h, a powinno być 45 h; *analiza ekonomiczna* na II stopniu przedmiot ma 4 ECTS, a tymczasem realizowany jest na 85 h (wymagane min. 115 h); *metodologia badań naukowych* studia II stopnia stacjonarne 85 h i aż 4 ECTS, a niestacjonarne 125 h i 4 ECTS; *zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym* studia II stopnia stacjonarne 85 h i 4 ECTS, a niestacjonarne 100 h i tyleż samo ECTS.

Wymiar godzinowy zajęć jest właściwy i pozwala na osiąganie założonych efektów uczenia się. Także na tym poziomie studiów formy zajęć są prawidłowo dobrane i obejmują wykłady, ćwiczenia,

laboratoria i ćwiczenia terenowe, konwersatoria, seminaria, lektoraty, projekty, praktyki zawodowe. Na zajęcia w formie wykładów przypada w zależności od specjalności od 20,7% do 32,7% łącznej liczby zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów na studiach stacjonarnych i 14,6% na studiach niestacjonarnych. Do zajęć do wyboru na studiach II stopnia przypisano 56-61 punktów ECTS, spełniając wymóg realizacji zajęć do wyboru w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS ujętej w programie kształcenia. Większość zajęć prowadzona jest w formach pozwalających na stosowanie metod dydaktycznych nastawionych na kształtowanie umiejętności praktycznych, a łącznie zajęciom tym przypisano 66-68 punktów ECTS. Na kierunku TiR WSHiG w Poznaniu, studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych II stopnia wszystkich specjalności, z wyłączeniem specjalności *języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii*, obowiązuje nauka języka angielskiego. Na specjalności *języki obce w turystyce* studiów II stopnia, program studiów przewiduje naukę 3 języków obcych, tj. język obcy I (angielski), język obcy II (niemiecki lub hiszpański), język obcy III (niemiecki lub hiszpański). W roku akademickim 2020/2021 na prośbę studentów I roku studiów w/w specjalności w planie zajęć przewidziano dodatkowo zajęcia języka francuskiego. W programie studiów na kierunku turystyka i rekreacja na II stopniu realizowany jest przedmiot w języku angielskim *historical buildings and monuments of Poznań*, (ćw. ter.), s. 2, stacjonarne TiR II stopień *języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii*.

Wyniki analizy sylabusów do lektoratów z języka angielskiego prowadzą do wniosku, że zakres, jak i treści kształcenia umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka angielskiego co najmniej na poziomie B2+ ESOKJ w przypadku studiów II stopnia.

Plan studiów na kierunku turystyka i rekreacja na II stopniu nie obejmuje zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (pandemia COVID-19 wymusiła korzystanie z platformy MS Teams w realizacji procesu kształcenia). Zespół oceniający pozytywnie ocenia realizację zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, które umożliwiają także, w różnym stopniu, aktywizowanie studentów w trakcie zajęć, czego dowiodły hospitacje. Podkreśla się również realizowanie profilu praktycznego, mimo kształcenia na odległość, w dobie pandemii COVID-19. Dotyczy to zwłaszcza przedmiotów stricte praktycznych, w które wpisują się m.in. warsztaty gastronomiczne; rozwiązaniu służyły filmy studentów przesyłane do nauczycieli akademickich prezentujące np. proces przygotowywania potraw. Warsztaty te powróciły do formy stacjonarnej z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Zajęcia na kierunku turystyka i rekreacja są zróżnicowane, realizowane w ramach modułów: przedmiotów podstawowych, przedmiotów kierunkowych, językowego, przedmiotów specjalizacyjnych, praktyk i pracy dyplomowej. Analiza planów studiów na kierunku pozwoliła zauważyć, że tylko na specjalności *języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii* nie ma przedmiotu *ochrona własności intelektualnej*, na wszystkich pozostałych jest. Stanowi to podstawę do stwierdzenia, że dobór treści programowych na tej specjalności uniemożliwia osiągnięcie efektów uczenia się dotyczących znajomości zasad prawa autorskiego, co jest zapewnione na innych specjalnościach.

Proporcje liczby godzin zajęć w poszczególnych formach aktywności zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Do prowadzenia zajęć dydaktycznych, które mają zapewnić studentom osiągnięcie założonych efektów uczenia się, wykorzystuje się różnorodne metody dostosowane do specyfiki przedmiotów, formy zajęć oraz praktycznego profilu kierunku na I i II stopniu studiów. Najczęściej na wykładach stosowane są metody podające (wykład, pogadanka, odczyt, prelekcja, opis, wyjaśnianie) i problemowe (wykład konwersatoryjny i wykład problemowy). Na pozostałych zajęciach wykorzystywane są metody

aktywizujące (analiza przypadków, symulacja), metody programowe z użyciem komputera, metoda sytuacyjna oraz metody praktyczne (ćwiczenia terenowe, metoda projektów, symulacja, metoda prób i błędów). Spośród nich w zakresie realizacji efektów uczenia się wykorzystuje się:

- w zakresie realizacji efektu wiedzy: wykład, pogadanki, opowiadanie, opis, prelekcja, odczyt, wyjaśnianie, wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, klasyczna metoda problemowa, metoda aktywizacyjna, seminarium, dyskusja, film, pokaz z użyciem podręcznika,
- w zakresie realizacji efektu umiejętności: ćwiczenia laboratoryjne, klasyczna metoda problemowa, metoda aktywizacyjna, seminarium, pokaz z użyciem podręcznika, pokaz z użyciem komputera (w tym e-learning), pomiar, opis, ćwiczenia przedmiotowe, symulacja, metoda projektu, metoda praktycznego działania, metoda prób i błędów,
- w zakresie realizacji efektu kompetencji społecznych: pogadanki opowiadanie, prelekcja, wyjaśnianie, wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, klasyczna metoda problemowa, dyskusja, film, pokaz z użyciem podręcznika, pokaz z użyciem komputera (w tym e-learning), anegdota, instruktaż, metody aktywizujące – przypadków.

ZO PKA stwierdza, że metody kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, np. metoda praktycznego działania, metoda prób i błędów, w laboratoriach gastronomicznych czy w czasie ćwiczeń terenowych, ale i ćwiczeń audytoryjnych, służące przygotowaniu studenta do wykonywania zawodu na rynku pracy. Na kierunku turystyka i rekreacja stosowane są techniki informacyjno-komunikacyjne z obszarów zawodowego rynku pracy, jak np. program „KWHotel” wykorzystywany w sali komputerowo-hotelowej. Stosowane metody kształcenia umożliwiają również uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia i B2+ na poziomie studiów II stopnia, jak np. pokaz z użyciem podręcznika, opis, ćwiczenia przedmiotowe, symulacja. Metody kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja dostosowane są do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, o co dba nauczyciel akademicki, dostosowując je również do potrzeb studentów z niepełnosprawnością (np. wydłużając czas na realizację danego zadania; w Uczelni nie było potrzeby realizacji takich sytuacji), czy realizujących indywidualne ścieżki kształcenia (umowne, pomiędzy nauczycielem akademickim a studentem, ustalenia sposobów weryfikacji efektów uczenia się z wykorzystaniem stosownych metod kształcenia).

Na ocenianym kierunku proces kształcenia uzupełniany jest między innymi o obowiązkowe praktyki zawodowe.

Efekty uczenia się (Uczelnia błędnie w dokumentach używa terminologii – efektów kształcenia) w obszarze praktyk zawodowych ocenianego kierunku, potwierdza ich zgodność z efektami przypisanymi do pozostałych zajęć.

Zwrócić należy uwagę, że mnogość specjalności na ocenianym kierunku wymaga dostosowania programu praktyk, który będzie uwzględniał kierunkowe efekty adekwatne do wszystkich specjalności. Rekomenduje się zatem, przypisanie efektów uczenia się dla przedmiotu *praktyka zawodowa* zarówno na I jak i II poziomie studiów, głównie w obszarze umiejętności ze zwróceniem szczególnej uwagi na wszystkie specjalności.

Sformułowane efekty uwzględniają kompetencje wymagane na zawodowym rynku pracy, do których odnosili się przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego w trakcie spotkania z ZO PKA. Potwierdzili Oni swój udział w procesie ustalania efektów, niemniej zwrócili jeszcze uwagę

na kompetencje (w ich mniemaniu niezbędne) takie jak np. etyczność czy odwaga w podejmowaniu decyzji, których brak w programie.

Treści programowe określone dla praktyk są ogólne i nie uwzględniają szerokiego spektrum specjalności na ocenianym kierunku. Dla przykładu, specjalność *coaching menedżerski* w ocenie eksperckiej powinna mieć treści powiązane z zarządzaniem zasobami ludzkimi, których niestety nie ma w żadnym dokumencie na żadnym poziomie nauczania.

Treści zapisane w sylabusach dla praktyk zawodowych są tożsame zarówno na I jak i II poziomie studiów. Rekomenduje się zróżnicowanie tych treści mając na uwadze specjalności oraz poziom nauczania.

Uznać należy ich chronologię, niemniej termin realizacji praktyk pozostawiony do decyzji studenta, na którym roku chce je odbyć budzi zastrzeżenia. Fakt obligatoryjnego zaliczenia jednego z sześciu miesięcy praktyk na pierwszym roku, a kolejnych wg uznania studenta powoduje, że student może odbyć praktykę bez podstawowej wiedzy adekwatnej do umiejętności jakie ma nabyć podczas praktyk. Rekomenduje się stworzenie stałego harmonogramu praktyk odpowiednio na pierwszym jak i drugim poziomie studiów.

Przedstawione ZO PKA karty przedmiotu *praktyka zawodowa* oraz wyjaśnienia dotyczące liczby godzin przeznaczonych na praktykę zawodową zarówno na I jak i II poziomie studiów uznać należy za fasadowe, nieadekwatne do realizowanego programu. Mimo, że na prośbę ZO PKA dostarczono karty przedmiotu *praktyka zawodowa* z liczbą godzin adekwatnie I stopień nauczania 720 i II stopień nauczania 360 godzin, to w raporcie samooceny pojawiają się zapisy mówiące o liczbie 600 godzin przeznaczonych na praktykę na I poziomie studiów i 400 godzin na II poziomie. Karty pracy z taką liczbą godzin dostępne są również na stronie internetowej Uczelni.

Powyższa różnica sprawia, że siatka godzin ocenianego kierunku jest również niekompatybilna z programem.

Dodatkowo do praktyk zawodowych przypisano 0 pkt ECTS.

Dobór przez Uczelnię miejsc odbywania praktyk jest właściwy dla ocenianego kierunku i pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Powielenie treści programowych na drugim poziomie studiów nie gwarantuje nabycie kompetencji adekwatnych do wykształcenia.

Przyjąć należy, że miejsca praktyk zagranicznych wskazywanych przez Uczelnię, których oceny można było dokonać na podstawie dostarczonej listy podmiotów, są właściwe ze względu na charakter i specyfikę podmiotów, z którymi Uczelnia współpracuje. Miejsca te są weryfikowane na podstawie wieloletniej współpracy i wymian branżowych.

Praktyki krajowe również odbywają się w podmiotach ściśle związanych z branżą turystyczno-hotelarsko-gastronomiczną, uwzględniającą specjalności funkcjonujące na ocenianym kierunku. Niestety w toku wizytacji nie udało się uzyskać listy podmiotów, które Uczelnia rekomenduje do realizacji praktyk zawodowych. Uznać należy, że odbywają się one we właściwie dobranych miejscach na podstawie wybiórczej dokumentacji zrealizowanych praktyk, doświadczenia w prowadzeniu ocenianego kierunku oraz wypowiedzi Władz Uczelni, studentów i przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego.

Niestety Uczelnia nie posiada sformalizowanych kryteriów doboru miejsc odbywania praktyk wskazywanych przez studenta. Weryfikacja tych miejsc następuje na podstawie przedstawionego przez studenta egzemplarza umowy podpisanej przez praktykodawcę. Umowa niestety nie określa celu praktyk, nie wskazuje efektów uczenia, nie zawiera także opisu kompetencji jakie powinien osiągnąć student w trakcie praktyki.

Rekomenduje się zatem wprowadzenie kryteriów jakie winni spełniać praktykodawcy proponowani przez studentów.

W toku wizytacji wyniknęło, że Uczelnia nie przeprowadza hospitacji praktyk zawodowych. Istnieje zapis w zarządzeniu nr 02/02/2021 Rektora Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu z dnia 2 lutego 2022 roku stanowi, że: „W trakcie trwania krajowych praktyk zawodowych pracownik Uczelni może kontrolować praktykanta w miejscu odbywania praktyk”, ale niestety nie jest on realizowany.

W połączeniu z brakiem kryteriów dla praktykodawców proponowanych przez studentów brak hospitacji powoduje lukę w weryfikacji miejsc i kompetencji zakładowych opiekunów praktyk.

Studenci udający się na praktyki, przed ich rozpoczęciem odbywają spotkanie z opiekunem praktyk z ramienia Uczelni, podczas którego zapoznają się ze sposobem realizacji praktyki.

Przedstawiona do wglądu ZO PKA dokumentacja obowiązująca na ocenianym kierunku związana z praktykami wymaga uzupełnienia jej o regulamin praktyk. Mimo, że Uczelnia w trakcie wizytacji dowodziła, iż regulamin praktyk zagranicznych jest zawarty w indywidualnej umowie z partnerem zagranicznym to przedstawiona dokumentacja tego nie potwierdziła. W przypadku praktyk krajowych (zgodnie z wyjaśnieniami) regulamin ma stanowić Zarządzenie nr 02/02/2021 Rektora Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu z dnia 2 lutego 2022 r. w sprawie: praktyk krajowych odbywanych w roku akademickim 2020/2021. Niestety w treści wspomnianego Zarządzenia, w rozdziale V. Zaliczenie praktyk pkt. 5 stanowi: „Szczegółowe informacje o praktykach zawiera regulamin studenckich praktyk zawodowych WSHiG w Poznaniu (do wglądu w Dziale Praktyk). Wobec powyższego domniemać należy, że Zarządzenie nr 05/08/2019 nie jest wspomnianym regulaminem. Zgodnie z zapisami w Karcie przedmiotu dot. praktyki zawodowej, ocena studenta podczas praktyki dokonywana jest w odniesieniu do określonych kryteriów, adekwatnie do efektów uczenia się, w skali ocen od 2 do 5.

Niestety żadne z przedstawionych do wglądu ZO PKA dokumentów z odbytych praktyk nie zawierały odniesienia do wspomnianych zapisów w sylabusie.

Ocena praktykanta w tych przypadkach ograniczona była (zgodnie ze wzorem zaświadczenia o odbyciu praktyk) do ogólnej opinii o praktykancie bez odniesienia do poszczególnych efektów i bez wystawienia oceny.

Rekomenduje się zatem, stworzenie regulaminu praktyk niebudzącego wątpliwości, doprecyzowanie umów o współpracy oraz stworzenie kompatybilnej z sylabusem karty oceny studenta.

Nadzór merytoryczny i organizacyjny nad praktykami zawodowymi sprawuje dyrektor ds. praktyk krajowych i zagranicznych. Bezpośrednimi opiekunami praktyk na ocenianym kierunku są nauczyciele akademicy z działu praktyk.

Zaliczenie praktyki w formie oceny dokonuje opiekun praktyk na podstawie przedłożonej przez studenta dokumentacji.

Zasady organizacji praktyk zawodowych realizowanych przez studentów ocenianego kierunku w formie opisanej powyżej są ogólnodostępne na stronie internetowej WSHiG w zakładce „Dla studenta” – Praktyki i staże.

Ukończenie praktyk w toku nauki na studiach I i II stopnia pozwala studentom na podjęcie pracy w obszarze turystyki z podstawowym przygotowaniem praktycznym niemniej ze względu na realizowanie tożsamyh treści programowych na obu poziomach nauczania, nie gwarantuje uzyskania pełnych kompetencji pracowniczych adekwatnych do studiowanej specjalności, pożądanych na zawodowym rynku pracy.

Wspomniane wyżej Zarządzenie nr 02/02/2021 Rektora Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu z dnia 2 lutego 2022 r. w sprawie: praktyk krajowych odbywanych w roku akademickim 2020/2021 posiada również zapis stanowiący, że „... studenci studiów niestacjonarnych, którzy pracują w branży powiązanej ze studiowaną specjalnością rozliczają praktyki zawodowe w oparciu o umowę o pracę”. Takowy zapis uznać należy za niewłaściwy w kontekście istniejących przepisów prawa.

Organizacja procesu nauczania zapewnia właściwe wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Rok akademicki podzielony jest na 2 semestry i obejmuje okres zajęć dydaktycznych oraz sesji egzaminacyjnych. Zajęcia dydaktyczne dla studentów studiów stacjonarnych realizowane są od poniedziałku do piątku, dla studentów niestacjonarnych w soboty i niedziele w trybie zjazdów. Dla studentów stacjonarnych zajęcia realizowane są od 7 do 11 godzin lekcyjnych w ciągu dnia, tj. od 5 do 6 zajęć (na I semestrze), ale i od 3 do 11 godzin lekcyjnych (na IV semestrze) z 5-minutowymi przerwami między zajęciami. Nie odnotowuje się długich i nużących okienek w harmonogramach zajęć. Zajęcia dydaktyczne prowadzone są z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów oraz rozłożone są w poszczególnych semestrach w miarę proporcjonalnie w układzie czasowym z mniejszym obciążeniem w ostatnim semestrze w związku z praktyką zawodową i przygotowaniem pracy dyplomowej. Liczba egzaminów w semestrze, dla I stopnia od 2 na 1 semestrze do 5 na 6 semestrze, a na II stopniu od 3 na 1 semestrze do 1 na 4 semestrze.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe, realizowane na ocenianym kierunku studiów zarówno I-go, jak i II-go stopnia odpowiadają przyjętym przez Uczelnię efektom uczenia się kierunkowym, dla zajęć lub grup zajęć. Obejmują one zagadnienia odnoszące się do dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek studiów. Treści programowe są ujęte w odpowiednio rozwiniętym zakresie w sylabusach. Treści te, w przypadku wielu zajęć, nie są aktualne, odnoszą się do przestarzałych źródeł literaturowych; ZO PKA rekomenduje ich aktualizację.

Program studiów I stopnia oferuje 7 specjalności; II stopnia – 4. Nie wszystkie specjalności są adekwatne do kierunku studiów, zarówno jak chodzi o nazwę specjalności, jak i jej treści programowe; mowa o specjalności *coaching menadżerski*. Wielość specjalności sprawia, że nie wszystkie mają swoje odniesienie w treściach programowych dla praktyk zawodowych. O ile treści dla praktyk zawodowych wpisują się w specjalności odnoszące się do szeroko rozumianej turystyki i rekreacji, to brak tego uzasadnienia wobec specjalności *coaching menadżerski; praktyki zawodowe* nie realizują treści dla specjalności *coaching menadżerski*.

Dobór treści programowych na specjalności *języki obce w turystyce, hotelarstwie i gastronomii* uniemożliwia osiągnięcie efektów uczenia się dotyczących znajomości zasad prawa autorskiego, z racji braku przedmiotu *ochrona własności intelektualnej*, co jest zapewnione na innych specjalnościach. ZO PKZ rekomenduje wprowadzenie tych zajęć dla zachowania spójności realizacji efektów uczenia się. Wymiar godzinowy zajęć na kierunku turystyka i rekreacja budzi zastrzeżenia odnośnie do realizacji punktów ECTS, gdy mowa o praktykach zawodowych. Weryfikacji efektów uczenia się przypisanych

do praktyk zawodowych, powinna być dokonywana według tych samych norm prawa, co pozostałych zajęć. Przypisanie tym zajęciom 0 punktów ECTS jest niewłaściwe.

Do prowadzenia zajęć dydaktycznych, które mają zapewnić studentom osiągnięcie założonych efektów uczenia się, wykorzystuje się różnorodne metody dostosowane do specyfiki przedmiotów, formy zajęć oraz praktycznego profilu kierunku na I i II stopniu studiów.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie przyjętych efektów uczenia się.

Proces realizacji praktyk zawodowych na ocenianym kierunku zarówno na I, jak i II stopniu studiów, jest niepoprawny m.in. w obszarze zaliczania praktyk na podstawie pracy zawodowej oraz nadzoru nad ich przebiegiem przez koordynatora praktyk z ramienia Uczelni.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie wszystkie specjalności są adekwatne do kierunku studiów. Specjalność *coaching menadżerski* ze swej nazwy nie nawiązuje do nazwy kierunku, a zaproponowane na nim zajęcia nie odnoszą się stricte do charakteru specjalności/kierunku.
2. Wymiar godzinowy zajęć na kierunku turystyka i rekreacja jest niewłaściwy zważywszy na fakt przypisania takim zajęciom jak praktyki zawodowe 0 punktów ECTS.
3. Brak spójności w liczbie godzin dot. praktyk zawodowych zapisanych w sylabusach praktyk.
4. Brak nadzoru merytorycznego ze strony Uczelni nad przebiegiem praktyk zawodowych realizowanych przez studentów ocenianego kierunku.
5. Brak dokumentu regulującego m.in. przebieg praktyk oraz sposób ich zaliczania.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

1. Należy dostosować nazwę i charakter specjalności do kierunku studiów.
2. Należy poprawić wymiar godzinowy zajęć na kierunku turystyka i rekreacja, uwzględniając w nim zajęcia z praktyki zawodowej.
3. Zaleca się korektę sylabusów praktyk zawodowych, uwzględniając je jako zajęcia w programie studiów.
4. Zaleca się wdrożenie skutecznych procedur zapewnianających nadzór opiekunów praktyk z ramienia Uczelni nad studentami odbywającymi praktyki zawodowe.
5. Zaleca się stworzenie regulaminu praktyk zawodowych niebudzącego wątpliwości z punktu widzenia formalnego z uwzględnieniem przepisów dotyczących niezaliczania praktyk na podstawie pracy zawodowe.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Proces rekrutacji na kierunek turystyka i rekreacja w WSHiG oparty jest o coroczne Uchwały Senatu (ostatnia nr 27/03/2020), które regulują: warunki i tryb rekrutacji, oraz zasady rekrutacji dla obcokrajowców. Natomiast warunki odwoławcze precyzuje umowa podpisywana między Kanclerzem Uczelni a zainteresowanym.

W przypadku studiów I, jak i II stopnia rekrutacja odbywa się na podstawie kolejności zgłoszeń, w tym dla obcokrajowców. Kryteria i warunki rekrutacji dla kandydatów na I i II stopień studiów kierunku turystyka i rekreacja są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku (formalne wymagania rekrutacyjne określające niezbędne dokument i procedury znajdują się również na stronie internetowej Uczelni z dostępem dla każdego). Warunki rekrutacji są przejrzyste, umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się, co potwierdzają m.in. świadectwa dojrzałości w przypadku rekrutacji na I stopień oraz dyplom studiów I stopnia licencjackich lub jednolitych studiów magisterskich wraz z suplementem odnośnie do rekrutacji na II stopień. Wobec tego ostatniego nie jest wymagany egzamin z przedmiotów podstawowych z zakresu turystyki i rekreacji dla tych kandydatów, którzy aplikują po innych, niż turystyka i rekreacja, kierunkach. Po przyjęciu na studia osoby te w ciągu roku zdają ustaloną z rektorem listę przedmiotów, celem "wyrównania" poziomu wiedzy z zakresu turystyka i rekreacja.

Podczas rekrutacji on-line kandydat na studia otrzymuje informację ustną o oczekiwaniach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz o wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do sprzętu. Kandydat na studia po złożeniu dokumentów jest informowany o możliwości konieczności pracy zdalnej na platformie MS Teams. Przed rozpoczęciem roku akademickiego student otrzymuje mailem login i hasło do zarejestrowania się na platformie. Uczelnia jest w stanie zapewnić studentom sprzęt mobilny niezbędny do uczestniczenia w zajęciach.

W ramach realizacji programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja możliwe jest potwierdzanie efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów, a kwestia ta regulowana jest przez regulamin potwierdzania efektów uczenia się zorganizowanego lub niezorganizowanego instytucjonalnie poza systemem studiów. Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. W wyniku potwierdzenia efektów uczenia się można zaliczyć studentowi, na jego wniosek, nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. Decyzje w tej sprawie podejmuje Rektor, po zaopiniowaniu wniosku przez Komisję ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się, która monitoruje ów proces.

Wnioskodawca może ubiegać się o potwierdzenie efektów uczenia się zorganizowanego instytucjonalnie poza systemem studiów, jeśli przedstawił stosowne dokumenty/certyfikaty potwierdzające uczestnictwo w kursach, szkoleniach zbliżonych nakładem pracy niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia z zajęć, w tym z zakresu nauki języka obcego, o zaliczenie których się ubiega. Wnioskodawca może ubiegać się o potwierdzenie efektów uczenia się zdobytych w systemie niezorganizowanym instytucjonalnie i zaliczenie zajęć, jeśli przedstawił stosowne dokumenty/zaświadczenia wskazujące na zdobycie efektów uczenia się w następstwie doświadczeń życiowych i zawodowych, doświadczeń podczas wolontariatu i aktywności w organizacjach społecznych, uczestnictwa w pracach badawczych, projektowych lub organizacyjnych zbieżnych z efektami kształcenia wskazanymi w opisie zajęć, o zaliczenie których się ubiega.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Reguluje to regulamin studiów. Za zgodą Rektora student innej uczelni, w tym także zagranicznej, może przenieść się na studia w WSHiG. Wyrażając zgodę na przyjęcie studenta Rektor określa warunki, termin i sposób wyrównania różnic wynikających z planów studiów i programów kształcenia po zasięgnięciu opinii Prorektora.

Wytyczne dla studentów WSHiG odnośnie do pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego zostały opisane w regulaminie studiów, które to zasady odnoszą się do kierunku turystyka i rekreacja, gdyż Uczelnia kształci studentów tylko na tym kierunku. Wytyczne te zamieszczone są na stronie internetowej Uczelni. Określają one m.in.: terminy zapisów na seminaria dyplomowe, zasady prowadzenia egzaminów, skład komisji egzaminacyjnych, temat prac dyplomowych, przygotowywanie prac dyplomowych, złożenie ich do obrony, sprawdzenie pracy programem antyplagiatowym oraz przeprowadzenie egzaminu dyplomowego. Rektor wyznacza studentowi promotora, który ustala w uzgodnieniu ze studentem temat w zakresie wybranej przez niego specjalności. Pracę dyplomową student przygotowuje pod kierunkiem promotora, którym może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Na wniosek studenta, Rektor może dokonać zmiany promotora. Wewnętrzne regulacje Uczelni pozwalają na prowadzenie przez promotora do 15 prac w danym roku akademickim, chyba że Rektor WSHiG wyrazi zgodę na prowadzenie większej liczby prac. Zgodnie z regulaminem studiów w §1pkt. 4 podaje, że praca dyplomowa może być przygotowana przez więcej niż jednego studenta, o ile można w niej wyodrębnić części przygotowywane przez poszczególnych studentów i na tej podstawie określić nakład pracy i jej wartość merytoryczną” (taka sytuacja nie zaistniała w czasie funkcjonowania Uczelni). Dodatkowo regulamin dyplomowania wymaga, żeby do pracy dyplomowej przygotowanej w języku obcym student załączał obszerne streszczenie w języku polskim. Zgodnie z art. 76 pkt.4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.), postanowień art. 76 pkt.2. prace pisemne Uczelnia sprawdza przed egzaminem dyplomowym z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA). Bez sprawdzenia prac Uczelnia nie jest w stanie zweryfikować stopnia samodzielności opracowanie, jak również wykluczyć ewentualne nieuprawnione zapożyczenia. W tym kontekście, w WSHiG po zakończeniu pracy i przyjęciu jej przez promotora, następuje sprawdzenie prac w systemie JSA (Jednolitym Systemie Antyplagiatowym). Po pozytywnej weryfikacji, następuje zatwierdzenie pracy przez promotora i skierowanie do recenzji. Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie wszystkich zaliczeń i egzaminów, wywiązanie się studenta ze wszystkich zobowiązań wobec Uczelni, złożenie w rektoracie trzech egzemplarzy pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. Na wniosek studenta lub promotora egzamin dyplomowy może mieć charakter otwarty. Egzamin ten przeprowadza się w trybie i na zasadach takich samych jak w przypadku egzaminów zamkniętych. Egzamin dyplomowy odbywa się przed dyplomową komisją egzaminacyjną powołaną przez rektora lub prorektora. Przewodniczącym dyplomowej komisji egzaminacyjnej może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Egzamin dyplomowy rozpoczyna się zaprezentowaniem przez studenta pracy dyplomowej. Po dyskusji nad pracą dyplomową student odpowiada na co najmniej trzy pytania. Odpowiedzi na pytania powinny wykazać wiedzę studenta z danego kierunku studiów, a w szczególności znajomość problematyki przedmiotów związanych z tematyką pracy dyplomowej. Zdaniem ZO PKA, a na podstawie analizy prac dyplomowych, zestaw pytań na egzaminie dyplomowym, nie wpisuje się w dyscypliny, do których został przyporządkowany kierunek, a przecież każda z nich

(w liczbie 10) stanowi w założeniu jego teoretyczne podstawy. Tym samym zdaniem ZO PKA zasady dyplomowania nie zapewniają potwierdzenia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów na danym kierunku, ograniczając się tylko w tym zakresie do problematyki pracy dyplomowej.

Z uwagi na kształcenie na odległość w roku akademickim 2019/2020 wprowadzono wewnętrzną procedurę dyplomowania studentów w okresie pandemii COVID-19 odnośnie do zdalnego egzaminowania (nie widoczne w przesłanych dokumentach, ani dokumentach BIP).

W obowiązujących programach studiów dla każdego efektu uczenia wskazano sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągane przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia. Zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się określają sylabusy. Każdy z przedmiotowych efektów uczenia się posiada odrębnie przyporządkowaną metodę weryfikacji jego osiągnięcia, która jest spójna z określonymi w karcie przedmiotu sposobami zaliczenia. Do wykorzystywanych na ocenianym kierunku metod weryfikacji efektów uczenia należą: w zakresie wiedzy: egzaminy pisemne (w tym z wykorzystaniem formularzy i arkuszy Google) i ustne, a także analiza opracowanych przez studentów projektów, zestawów ćwiczeniowych i zadań; w zakresie umiejętności: bezpośrednia obserwacja studenta w czasie danego zadania (np. imprezy, ćwiczeń terenowych (w tym prowadzenie wycieczki, pilotaż i przewodnictwo), referowania przygotowanej koncepcji projektowej); w zakresie kompetencji społecznych: bezpośrednia obserwacja studenta w czasie wykonywania projektów realizowanych w grupach studenckich, w tym w trakcie ćwiczeń terenowych (pilotaż i przewodnictwo, audyty terenowe, wizytacje w obiektach turystycznych, spotkania z przedstawicielami branży turystycznej i rekreacyjnej, a pośrednio przez osoby nadzorujące proces praktyk zawodowych reprezentujące podmioty, w których odbywa się praktyka studenta). W opinii ZO PKA na kierunku turystyka i rekreacja weryfikacja i ocena osiąganych przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się daje podstawy do równego traktowania studentów, zapewnienia bezstronności, przejrzystości procesu weryfikacji, wiarygodności i porównywalności ocen. Niemniej jednak ZO PKA zwraca uwagę, że oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się są zawyżane przez nauczycieli akademickich, co dowiodła analiza prac dyplomowych na kierunku turystyka i rekreacja. Ponadto analiza prac etapowych dowiodła braku weryfikacji wszystkich efektów uczenia się w ramach danych zajęć. Odnośnie do sprawdzenia opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku turystyka i rekreacja stosuje się, w ocenie ZO PKA, poprawne sposoby weryfikacji, jak: bezpośrednia obserwacja studenta w czasie danego zadania (np. przygotowywania potraw, organizacji imprezy, ćwiczeń terenowych (w tym prowadzenie wycieczki, pilotaż i przewodnictwo), referowania przygotowanej koncepcji projektowej, np. na warsztatach gastronomicznych. Na kierunku turystyka i rekreacja stosowane są właściwe metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się umożliwiające sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego. W ich zbiorze odnotowuje się: odpowiedź ustną (w formie m.in. prezentacji na określony temat), testy, egzaminy, prace pisemne (ze względu na specyfikę studiów kompetencje językowe studentów są weryfikowane także empirycznie, na praktykach realizowanych za granicą. Proces doboru metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiąganych przez studentów kierunku turystyka i rekreacja w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia (także praktyk) jest nadzorowany przez Uczelniany Zespół Wewnętrznej Oceny Jakości Kształcenia, którego efekty są prezentowane w corocznych raportach prezentowanych na zebraniach kierowników katedr.

W okresie nauczania zdalnego, wszystkie zaliczenia i egzaminy odbywają się za pośrednictwem

MS Teams. Aplikowane na kierunku turystyka i rekreacja metody weryfikacji efektów uczenia się zapewniają bezpieczeństwo danych studentów w procesie ewaluacji. Identyfikacja użytkownika następuje poprzez nazwę użytkownika oraz hasło. Dla każdego studenta zakładane jest konto na platformie MS Teams. Dodatkowo istnieje możliwość identyfikacji studenta podczas zajęć zdalnych poprzez kamerę internetową. Usługa MS Teams dostępna jest w ramach subskrypcji Office, a dzięki temu Uczelnia uzyskuje dostęp do oferowanych funkcji zabezpieczeń i zgodności.

Zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, które mają umożliwić równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, w tym możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością polegają na stworzeniu możliwości przeprowadzeniu zaliczenia bądź egzaminu w osobnej sali, wydłużenia czasu składania zaliczenia bądź egzaminu, zmiany formy oceny osiągnięć efektów.

Warunkiem promocji na kolejne semestry jest osiągnięcie pozytywnej oceny efektów uczenia się przypisanych do przedmiotów w danym semestrze.

Prowadzący przedmiot są zobowiązani podać do wiadomości studentów warunki uzyskiwania zaliczeń na pierwszych zajęciach, co także zabezpiecza proces i zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się studentów oraz jest sposobem zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem.

Do egzaminu końcowego i zaliczenia wykładu może przystąpić student, który uzyskał oceny pozytywne z pozostałych form prowadzenia przedmiotu.

Warunkiem zaliczenie semestru jest uzyskanie przez studenta liczby punktów ECTS przewidzianych w danym semestrze (każdy semestr to 30 punktów ECTS), co oznacza uzyskanie pozytywnej oceny z wszystkich przewidzianych w danym semestrze przedmiotów. Regulamin studiów ściśle reguluje i dopuszcza rejestrację studenta na kolejny semestr studiów z kredytem punktowym.

Osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się potwierdzają m.in. prace etapowe oraz prace dyplomowe. Problematyka prac etapowych, która wpisuje się tematycznie w koncepcję kształcenia, zakres i sposób oceny przez prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich, jest zróżnicowana. Należy stwierdzić, że analiza prac etapowych nie potwierdza osiągnięcia efektów uczenia się uwzględnionych w sylabusach danych zajęć. Prace etapowe (projekty, zaliczenia i egzaminy) nie potwierdziły kompleksowej weryfikacji osiągania kierunkowych efektów uczenia się. O ile potwierdzone zostały efekty wiedzy realizowane na danych zajęciach poprawnie – w ocenie ZO PKA, to brak było dowodów weryfikacji efektów umiejętności i kompetencji, bądź odwrotnie – były dowody weryfikacji efektów umiejętności, poprawne – w ocenie ZO PKA, ale już nie – wiedzy i kompetencji.

Odnosnie do prac dyplomowych zarówno na I, jak i na II stopniu formułowane są następujące spostrzeżenia: (1) w dominującej liczbie prace są napisane na podstawie wyjątkowo ubogiej literatury źródłowej, a jeśli ona w ogóle jest, to jest ona nieaktualna, albo głównie są to źródła netograficzne; (2) ubogi stan literatury ujawnia się w pracach magisterskich, gdzie nie odnotowuje się również żadnych pozycji w języku obcym; (3) prace magisterskie nie realizują powierzonych im wymagań właściwych dla prac na poziomie 7PRK (w części metodycznej, w części teoretycznej itp.); (4) prace na ogół nie mają wymiaru praktycznego (szczególnie licencjackie); mają charakter odtwórczy, a nie twórczy. (5) oceny wylosowanych prac były zdecydowanie za wysokie (recenzent, w ocenie pracy magisterskiej napisanej na poziomie 6PRK, pisze w kryterium “nowe ujęcie problemu”: “dogłębna analiza branży turystycznej Turkmenistanu”, gdy tymczasem była ona na poziomie wymagań dla przedmiotu np. *podstawy turystyki*); (6) prace dyplomowe nie wpisywały się w dyscypliny, do których został przyporządkowany

kierunek, a przecież każda z nich (w liczbie 10) stanowi w założeniu jego teoretyczne podstawy; (7) tematyka i zawartość prac dyplomowych, szczególnie licencjackich, nie pozwalały na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się właściwych dla kierunku turystyka i rekreacja.

W trakcie egzaminu dyplomowego, jak wynika z protokołów obron, egzamin ogranicza się tylko do pytań z pracy, co, jak wspomniano wcześniej określa regulamin studiów, niemniej jednak zdaniem ZO PKA nie weryfikuje wszystkich efektów uczenia się, które winny odnosić się do problematyki właściwej dla dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano kierunek studiów, tj. 10 dyscyplin. ZO PKA zwraca ponadto uwagę na niski poziom pytań na egzaminie magisterskim, np. Charakterystyka respondentów, którzy byli ankietowani. Co to jest survival. Jakie rodzaje turystyki są realizowane przy okazji pobytu w nietypowym hotelu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium częściowo spełnione

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste, umożliwiają dobór kandydatów na podstawie stosownych dokumentów weryfikujących efekty uczenia się na poziomie min. 5 PRK na I stopień studiów, i 6, 7 PRK na II stopień studiów. Podczas rekrutacji on-line kandydat na studia otrzymuje informację ustną o oczekiwaniach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz o wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do sprzętu.

Uczelnia sformułowała warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz zaliczania efektów uzyskanych w innej uczelni.

Zasady i procedury dyplomowania zostały określone w regulaminie studiów. Po analizie prac dyplomowych stwierdza się, że mają one charakter ogólny, jak np. wybór promotora; nie precyzują one specyficznych wymagań odnośnie do procedury dyplomowania, o czym świadczą m.in. brak realizacji wymiaru praktycznego w pracach dyplomowych; brak odniesień do dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek; niski poziom pytań na egzaminie dyplomowym, które ograniczały się tylko do problematyki pracy.

Na kierunku turystyka i rekreacja stosowane są właściwe metody weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, w tym umożliwiające sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego oraz opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej. Niemniej jednak nie prowadzi się poprawnej ewidencji weryfikacji osiągnięcia wszystkich trzech efektów uczenia się, czego dowiodła analiza prac etapowych. Z kolei analiza prac dyplomowych dowiodła zawyżonych ocen stawianych przez promotorów i recenzentów, co narusza poprawność stosowanych ocen osiągniętych przez studentów efektów uczenia się.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zasady dyplomowania nie zapewniają potwierdzenia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów na danym kierunku; prace dyplomowe nie wpisują się w dyscyplinę wiodącą (jej nie ma), ani pozostałe 9 dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek, a przecież stanowią one w założeniu jego teoretyczne podstawy. Tymczasem egzamin dyplomowy ogranicza się tylko do problematyki pracy dyplomowej.
2. Brak poprawnej ewidencji weryfikacji efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

1. Należy wdrożyć skuteczne zasady i procedury dyplomowania.
2. Należy wdrożyć skuteczne procedury ewidencji weryfikacji efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Nie wszyscy nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia związane z określoną dyscypliną posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe w obszarze działalności zawodowej właściwej dla ocenianego kierunku. Wśród nauczycieli akademickich zatrudnionych w ramach umowy o pracę (12 pracowników), jedynie 5 może wykazać dorobek naukowy w postaci publikacji naukowych, zaś 1 pracownik wykazuje jedynie wydany w 2020 r. podręcznik akademicki.

Rekomenduje się, aby procedura i kryteria doboru nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia zostały doprecyzowane i dookreślone tak, aby dobór kadry dydaktycznej był oparty na kryteriach odnoszących się do kompetencji, doświadczenia i dorobku naukowego prowadzących zajęcia. W obecnej sytuacji część prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku nie ma dorobku lub wykształcenia odpowiadającego tematyce zajęć oraz dyscyplinom, do których oceniany kierunek został przyporządkowany (np. nauki socjologiczne). Mimo, iż kierunek został przypisany przede wszystkim do nauk socjologicznych, brak jest wśród pracowników Uczelni osób posiadających wykształcenie w zakresie tej dyscypliny. Takie zajęcia jak *socjologia czasu wolnego*, *propedeutyka socjologii* czy *historia architektury i sztuki* prowadzi magister pedagogiki, bez dorobku (dorobek nie został wykazany).

Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów może budzić wątpliwości w kontekście prawidłowej realizacji zajęć. W tym kontekście należy wskazać nie tylko brak kadry posiadającej dorobek i wykształcenie np. w dyscyplinie nauki socjologiczne (18%), czy pedagogika (15%), ale również brak znaczącej liczby pracowników posiadających tytuł naukowy (tylko jeden pracownik) oraz stopień doktora habilitowanego (brak), a więc pracowników o znaczącym dorobku naukowym i badawczym w zakresie dyscyplin, do których oceniany kierunek został przyporządkowany. Wśród zatrudnionych 37 osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, tylko 12 osób zatrudnionych zostało w Uczelni w ramach umowy o pracę, w tym 9 zatrudnionych posiada stopień naukowy doktora. Zgodnie z art. 73. ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce należy wprowadzić zmiany w obszarze obsady zajęć tak, aby wszystkie zajęcia prowadzone były przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w danej Uczelni posiadających kompetencje i doświadczenie pozwalające na prawidłową realizację zajęć oraz inne osoby, które posiadają takie kompetencje i doświadczenie, a także aby co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych było przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Należy zauważyć, iż przydział zajęć, liczba realizowanych godzin dydaktycznych przez pracowników nie jest jednoznaczna. Wśród pracowników zatrudnionych w ramach umowy o pracę znajdują się osoby realizujące w roku akademickim 2021/22 ponad 300 godzin zajęć (3 pracowników), ponad 200 godzin zajęć (5 pracowników), ponad 100 godzin zajęć (2 pracowników) oraz mniej niż 50 godzin zajęć (2 pracowników – 30 oraz 45 godzin). Ponadto wątpliwości budzi ujęcie w planie zajęć jako osoby prowadzącej zajęcia dwóch nauczycieli akademickich, z których tylko jeden prowadzi zajęcia, a drugi wspomaga proces nauczania w zakresie wprowadzania uwag do sylabusów i testów egzaminacyjnych (*zajęcia metody i techniki zarządzania, podstawy marketingu*). Tego typu praktyka nie jest praktyką obejmującą swym zasięgiem wszystkie lub większość zajęć i nauczycieli akademickich i brak jest argumentów przemawiających za tego typu rozwiązaniem w stosunku do wybranych pracowników. Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają doświadczenie i kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Realizacja zajęć, w tym prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jest na bieżąco kontrolowana.

Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia budzi wątpliwości. W niektórych przypadkach wybrane zajęcia prowadzone są przez osoby, które nie posiadają kompetencji i dorobku w zakresie tematyki powierzonych im zajęć. Dla przykładu zajęcia *edukacja ekologiczna, wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia* prowadzi osoba z wykształceniem w zakresie chemii środowiska, nauk i technologii chemicznych; zajęcia *podstawy dyplomacji* prowadzi pracownik, który nie posiada dorobku naukowego, ani wykształcenia tożsamego z niniejszymi zajęciami. W przypadku osób zatrudnionych do prowadzenia zajęć w zakresie języków obcych, informacje dotyczące ich kompetencji nie są jednoznaczne. W przypadku niektórych osób prowadzących zajęcia z języków obcych brak jest jednoznacznego potwierdzenia posiadanych kompetencji w zakresie nauczania konkretnego języka obcego na danym poziomie. Dla przykładu w przypadku jednej osoby dostępna jest jedynie informacja dotycząca uzyskania tytułu zawodowego magistra w dziedzinie nauk humanistycznych (językoznawstwo), w przypadku jednej osoby jest wskazany dorobek i kompetencje językowe w zakresie języka francuskiego, brak natomiast jednoznacznego wskazania kompetencji i doświadczenia dydaktycznego w zakresie języka hiszpańskiego. Wątpliwości może budzić powierzenie zajęć język polski – ćwiczenia nadobowiązkowe na studiach stacjonarnych, osobie z tytułem magistra filologii rosyjskiej i doświadczeniem w prowadzeniu zajęć język polski tylko w niniejszej Uczelni. Uczelnia prowadzi szkolenia dla pracowników w zakresie podnoszenia kompetencji dydaktycznych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia są oceniane przez studentów. Uczelnia prowadzi systematyczne hospitacje zajęć, a co dwa lata prowadzone są również oceny okresowe nauczycieli akademickich. Realizowana polityka kadrowa sprzyja stabilizacji zatrudnienia.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje regulacje przyjęte w ramach Procedury Przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i wykorzystywaniu seksualnemu. Rekomenduje się prowadzenie otwartej polityki komunikacyjnej, która umożliwi łatwy i otwarty przekaz informacji tak, aby niniejsza procedura była znana nauczycielom akademickim. Na spotkaniu z kadrami, pracownicy nie wykazali się znajomością niniejszej procedury, nie posiadali również wiedzy w zakresie dostępności tej procedury czy powołania Męży Zaufania.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Wśród nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku znajdują się osoby, które nie posiadają aktualnego i udokumentowanego dorobku naukowego lub doświadczenia zawodowego w obszarach działalności zawodowej właściwej dla ocenianego kierunku. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów mogą budzić wątpliwości. Nauczyciele akademicy mają kompetencje dydaktyczne do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Doprecyzowania wymaga przydział zajęć oraz obciążenia godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich. Dostosowania wymaga kwestia planowania obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy zgodnie z wymogami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Realizacja zajęć, w tym prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest na bieżąco monitorowana. Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia powinien być oparty na dostosowaniu kompetencji i doświadczeń poszczególnych osób do treści programowych realizowanych na konkretnych zajęciach. Uczelnia prowadzi szkolenia i dostarcza wsparcia w kontekście podnoszenia kompetencji dydaktycznych związanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Nauczyciele akademicy są oceniani przez studentów. Uczelnia prowadzi hospicja zajęć oraz co dwa lata przeprowadza ocenę okresową nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

1. Zaleca się wypełnienie obowiązującego prawa: zgodnie z art. 73. (ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) "1. Zajęcia są prowadzone przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w danej uczelni posiadających kompetencje i doświadczenie pozwalające na prawidłową realizację zajęć oraz przez inne osoby, które posiadają takie kompetencje i doświadczenie. 2. W ramach programu studiów o profilu: praktycznym – co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy". Należy wprowadzić zmiany w obszarze obsady zajęć tak, aby wszystkie zajęcia prowadzone były przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w danej uczelni posiadających kompetencje i doświadczenie pozwalające na prawidłową realizację zajęć oraz inne osoby, które posiadają takie kompetencje i doświadczenie, a także aby co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych było przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Uczelnia nie jest właścicielem pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne. Zgodnie z przedstawioną umową zawartą dnia 21 września 2021 roku Uczelnia dzierżawi na czas nieokreślony część nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny. Sale i specjalistyczne pracownice dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się i adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej. Wyjątek stanowią sale dydaktyczne służące nauczaniu języków obcych oraz prowadzeniu zajęć z wykorzystaniem sprzętu komputerowego (1 sala). W obu przypadkach liczebność stanowisk dydaktycznych (komputerowych) nie odpowiada liczebności wszystkich grup. Dla przykładu w sali komputerowej znajduje się 19 stanowisk komputerowych, zaś na studiach niestacjonarnych, w grupie III ZM2/ III ZM1 jest 23 studentów. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne i nie odbiegają od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwego dla ocenianego kierunku. Zajęcia z wykorzystaniem infrastruktury informatycznej odbywają się w oparciu o wykorzystanie programu „KWHotel”. Jednakże liczebność stanowisk komputerowych nie odpowiada liczebności wszystkich grup studentów, co oznacza konieczność przenoszenia sprzętu na konkretne zajęcia z biblioteki. Rekomenduje się wprowadzenie zasad dotyczących realizacji procesu kształcenia zgodnie z którymi liczebność grup studenckich będzie odpowiadała liczbie stanowisk komputerowych w salach dydaktycznych, bez konieczności przenoszenia sprzętu z innych pomieszczeń na czas realizacji wybranych zajęć.

Lokalizacja biblioteki, układ pomieszczeń, zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej. Rekomenduje się powiększenie liczby stanowisk komputerowych w bibliotece tak, aby stworzyć większej liczbie studentów właściwe warunki do korzystania z zasobów biblioteki. W chwili obecnej w bibliotece studenci mają możliwość korzystania z 3 stanowisk komputerowych, które na czas niektórych zajęć nie są czynne i dostępne dla studentów, bowiem komputery te (laptopy) są przenoszone do sal komputerowych w celu optymalizacji procesu dydaktycznego w grupach, których liczebność przekracza liczbę stanowisk komputerowych stanowiących wyposażenie niniejszych sal. Godziny otwarcia biblioteki (od poniedziałku do piątku 9:00-15:00 oraz soboty, w których są zjazdy godz. 9:00-13:00) nie sprzyjają komfortowemu korzystaniu z zasobów bibliotecznych, czytelni. W przypadku studiów niestacjonarnych studenci w godzinach, w których czynna jest biblioteka i czytelnia mają zaplanowane zajęcia (np. grupy I ZM; I HG; III HG/ZM). W przypadku studiów stacjonarnych zdarza się, iż układ zajęć w dniach poniedziałek – piątek umożliwia jedynie korzystanie w przerwach między zajęciami z zasobów bibliotecznych, czego przykładem jest plan dla grupy I JOT. Studenci tego roku mają możliwość korzystania z czytelni w przerwach między zajęciami, które w środę, czwartek i piątek trwają 45 minut, lub po zajęciach (również 45 minut). Dłuższe korzystanie z czytelni jest możliwe jedynie w wybrane piątki w godzinach 9:00-12:00 lub soboty. Rekomenduje się wprowadzenie zmian w zakresie dostępu studentów do biblioteki (godzin otwarcia biblioteki i czytelni).

Uczelnia zapewnia zgodność infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej oraz zasad ich korzystania z przepisami BHP, a także zapewnia studentom dostęp do sieci bezprzewodowej. Studenci w celu wykonywania zadań i realizacji projektów mają dostęp jedynie do 3 stanowisk komputerowych w bibliotece, dostępnych w godzinach, w których biblioteka i czytelnia są czynne. Rekomenduje się zwiększenie dostępnej liczby stanowisk komputerowych.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zarówno w bibliotece jak i salach ze sprzętem komputerowym brakuje przygotowanych dla osób z niepełnosprawnościami stanowisk do uczenia się wyposażonych we właściwy sprzęt informatyczny, komputerowy. Rekomenduje się dostosowanie infrastruktury

dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Uczelnia likwiduje natomiast bariery w dostępie do sal dydaktycznych, pracowni i zaplecza sanitarnego. Uczelnia dysponuje automatycznie otwieranymi drzwiami wejściowymi, podjazdem dla osób z niepełnosprawnością, miejscami parkingowymi dla osób z niepełnosprawnością (2 miejsca), windą i specjalnym wyposażeniem pomieszczenia sanitarnego.

Infrastruktura informatyczna stosowana z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość pozwala na synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i nauczycielami akademickimi oraz innymi osobami prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku.

Zasoby biblioteczne, informacyjne nie są zgodne co do aktualności, zakresu tematycznego z potrzebami procesu nauczania i uczenia się. Rekomenduje się ich uaktualnienie. W latach 2018-2021 Uczelnia zakupiła łącznie 10 pozycji książkowych. Zakupy literatury zostały sfinalizowane w roku 2020. Wśród zakupionych pozycji znalazły się następujące podręczniki; „Turystyka w ujęciu interdyscyplinarnym (2 egz.); „Metody i techniki badań pedagogicznych” (2 egz); „Metodologia badań społecznych” (3 egz.) oraz „Komunikacja niewerbalna w interakcjach międzyludzkich” (3 egz.). Ostatnia z wymienionych pozycji została zakupiona w 3 egzemplarzach wydanych w 2000 roku, mimo iż jest już dostępne kolejne nowsze wydanie tej pozycji z roku 2018. Należy zauważyć, iż w przypadku przedmiotu „Komunikacja społeczna” przedstawione pozycje w literaturze podstawowej nie pokrywają się w pełni z tematyką zajęć zaprezentowaną w sylabusie. Wśród tych pozycji znajdują się, aż 2 pozycje dotyczące komunikacji interpersonalnej, której to formie komunikacji poświęcono tylko 1 temat. W przypadku niektórych tematów pozycje książkowe są zawarte dopiero w literaturze uzupełniającej. W przypadku zakupionej pozycji literatury „Komunikacja niewerbalna w interakcjach międzyludzkich” należy zauważyć, iż odnosi się ona do niezmiernie szczegółowego opisu i charakterystyki zachowań niewerbalnych, które w sposób ogólny i w niewielkim zakresie zostały przedstawione w sylabusie przedmiotu – nie jako oddzielny temat, lecz jako jeden z tematów omawianych w kontekście komunikacji interpersonalnej. Brak jest również odniesienia efektów przedmiotu do tej problematyki.

Zasoby literatury dostępne dla studentów w bibliotece i czytelnicy zostały zakupione w wielu przypadkach w kilku egzemplarzach, mimo iż grupy studenckie liczą kilkadziesiąt lub więcej studentów. Dla przykładu do przedmiotu *komunikacja społeczna* wśród 5 pozycji literatury podstawowej dostępnych dla studentów są 4 egzemplarze książki „Komunikowanie się w organizacji”, 1 egzemplarz „Sztuki przemawiania”, „Komunikowania interpersonalnego”, 2 egzemplarze książki „Sposoby komunikacji interpersonalnej” oraz 3 egzemplarze „Komunikacji niewerbalnej w interakcjach międzyludzkich”. Liczba studentów biorących udział w tych zajęciach w roku akademickim 2020/21 wynosiła na studiach stacjonarnych 55, na studiach niestacjonarnych 19 zaś w roku 2021/22 – 49 (studia stacjonarne) i 26 (studia niestacjonarne). W przypadku przedmiotu *podstawy rekreacji* jednej pozycji literatury obowiązkowej brak, jedna dostępna jest w wymiarze 13 egzemplarzy, dwie w wymiarze 2 egzemplarzy oraz 2 w wymiarze 2 egzemplarzy. Należy dodać, iż są to pozycje literatury z lat 1988-2010 przeznaczone dla grupy liczącej w roku akademickim 2021/22 96 studentów na studiach stacjonarnych oraz 25 na studiach niestacjonarnych. Większą liczbę pozycji literatury obowiązkowej posiada Uczelnia na przykład do przedmiotu *podstawy turystyki*. W tym przypadku 4 pozycje książkowe stanowią literaturę podstawową i są one dostępne w wymiarze 27 egzemplarzy (1 pozycja książkowa), 16 egzemplarzy (1 pozycja książkowa), 13 egzemplarzy (1 pozycja książkowa), 6 egzemplarzy (1 pozycja książkowa). Liczebność grup studentów biorących udział w zajęciach *podstawy turystyki* wynosiła: w roku akademickim 2020/21 68 (studia stacjonarne) i 27 (studia niestacjonarne) oraz w roku akademickim 2021/22 odpowiednio 49 i 26. Rekomenduje się

powiększenie zasobów bibliotecznych o większą liczbę pozycji literatury odpowiadającą w przypadku wszystkich zajęć liczebności grup studenckich.

Zasoby biblioteczne informacyjne i edukacyjne są dostępne z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, w tym umożliwiających dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej.

Uczelnia zapewnia materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej, udostępniane studentom w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, dostępne także dla studentów z niepełnosprawnością.

Uczelnia prowadzi okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej, wyposażenia technicznego pomieszczeń. Zapewniony jest udział studentów w przeglądach dostępnej infrastruktury. Wyniki przeglądów, w tym wnioski z oceny dokonywanej przez studentów, są wykorzystywane do doskonalenia infrastruktury dydaktycznej. Rekomenduje się opracowanie szczegółowych procedur dotyczących oceny sprawności, dostępności, nowoczesności, aktualności, dostosowania infrastruktury do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, w tym kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, liczby studentów oraz potrzeb studentów z niepełnosprawnością tak, aby procedura ta umożliwiała sprawne i szybkie reagowanie na pojawiające się problemy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Salony oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się. Specjalistyczne pracownie dydaktyczne służące nauczaniu języków obcych oraz technologii informatycznych nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami pod kątem sprzętu, a także nie są dostosowane do liczebności grup studentów. Wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne są sprawne i nie odbiegają od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarze zawodowego rynku pracy właściwego dla ocenianego kierunku. Godziny otwarcia biblioteki, liczba stanowiska komputerowych w bibliotece nie zapewniają warunków do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej. Uczelnia zapewnia zgodność infrastruktury dydaktycznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP, a także zapewnia studentom dostęp do sieci bezprzewodowej. Dostęp do stanowisk komputerowych w bibliotece, które stanowią miejsce, w którym studenci mogą wykonywać zadania i realizować projekty poza godzinami zajęć jest ograniczony. Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna nie jest w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Infrastruktura informatyczna i oprogramowanie stosowane w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość pozwala na synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a prowadzącymi zajęcia. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne nie są w pełni zgodne co do aktualności, zakresu tematycznego z potrzebami procesu nauczania. W przypadku niektórych zajęć zalecana w sylabusach literatura jest nie tylko nieaktualna, ale również nie odpowiada liczbie studentów. Uczelnia prowadzi przeglądy infrastruktury dydaktycznej, jednakże procedura oceny sprawności, dostępności, nowoczesności i aktualności dostosowania infrastruktury dydaktycznej, zasobów biblioteki wymaga dostosowania w pełni do potrzeb procesu nauczania i uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Obszar oraz rodzaj działalności zawodowej przedsiębiorstw i instytucji zewnętrznych współpracujących z kierunkiem turystyka i rekreacja w Wyższej Szkole Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu jest adekwatny do założeń strategii i misji Uczelni. Obejmuje w szerokim stopniu międzynarodowy, krajowy i regionalny rynek pracy, który jest m.in. potwierdzeniem uczestnictwa w rozwoju społecznym i gospodarczym kraju. Mnogość międzynarodowej współpracy urealnia założenia strategii i misji stanowiące o otwartości na świat i ludzi. Kierunek turystyka i rekreacja sam w sobie jest analogią do założonej misji „zdobywasz wiedzę zdobywasz świat”.

Zakres działalności przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego współpracujących na co dzień z kierunkiem turystyka i rekreacja w WSHiG w Poznaniu jest właściwy dla realizacji potrzeb rynku pracy oraz wspólnie stworzonego programu na studiach I i II stopnia. Obowiązujące na ocenianym kierunku koncepcja i cele kształcenia są efektem współpracy Uczelni ze środowiskiem pracodawców. Koncepcja opiera się na praktycznym zastosowaniu wiedzy i umiejętności adekwatnie do standardów stosowanych w branży turystycznej, gastronomicznej, hotelarskiej i rekreacyjnej.

Mimo, że przedstawiciele pracodawców współpracujących z ocenianym kierunkiem nie tworzą własnego, osobno sformalizowanego „ciała doradczego” dedykowanego kierunkowi turystyka i rekreacja, to szereg spotkań i działań (bardziej bądź mniej formalnych) ma wymierne korzyści dla prowadzenia ocenianego kierunku.

Wybrani przedstawiciele pracodawców Uchwałą Rady Naukowo-Dydaktycznej powołani są do składu Konwentu, w skład którego wchodzi także władza Uczelni. Konwent działa zgodnie z uchwalonym regulaminem, w zakresie którego zasadniczą rolą jest doradzanie i konsultacje wspierające Uczelnię. Do jego kompetencji należy m.in. opiniowanie planów i programów nauczania, kreowanie koncepcji kształcenia, informowanie o bieżących potrzebach rynku pracy. Spotkania konwentu odbywają się minimum dwa razy w roku (są protokołowane) a podejmowane decyzje i uzgodnienia wdrażane zgodnie z założeniami.

Współpraca władz Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym prowadzona jest wielopłaszczyznowo, a obszar oddziaływania instytucji współpracujących, obejmuje swoim zakresem regionalny, krajowy i międzynarodowy rynek pracy. Tak prowadzone działania mają duży wpływ na realizację celów ocenianego kierunku.

Instytucje otoczenia społeczno-gospodarczego współpracujące z kierunkiem turystyka i rekreacja reprezentują szeroki wachlarz działalności sektora publicznego i prywatnego o zróżnicowanych funkcjach społecznych, celach oraz z bardziej lub mniej rozbudowaną strukturą zatrudnienia.

Uczelnia posiada umowy o stałej współpracy dedykowanych ocenianemu kierunkowi. Warto wymienić m.in. Novotel Malta, Hotel Mercure, Hotel Sheraton, Hotel Restauracja Brovaria, IBB Hotel Andersia Conference & SPA, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Ośrodkiem Szkolenia Zawodowego Gospodarki Morskiej w Szczecinie, Muzeum Narodowym Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie.

Współpraca polega m.in. na wspólnie prowadzonych badaniach naukowych, działaniach edukacyjnych, współorganizacji konkursów, seminariów, konferencji i wydarzeń organizowanych w murach Uczelni a także na konsultacjach w zakresie programu kształcenia i efektów uczenia w ramach prac Konwentu. Prowadzona jest wymiana doświadczeń, kształcenie zorientowane na potrzeby rynku pracy, organizowane są kursy i szkolenia pozwalające uzyskać dodatkowe kompetencje dedykowane konkretnym branżom.

Realizowane są wspólnie warsztaty i projekty wybiegające poza ramy podpisanych umów i porozumień, które wynikają z nadarzających się okazji.

Program studiów każdorazowo konsultowany jest z interesariuszami zewnętrznymi w trakcie posiedzeń Konwentu. W toku wizytacji wyniknęło, że oprócz spotkań interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w ramach wspomnianego Konwentu odbywają się także spotkania obu stron w mniejszej grupie tzw. Radzie Konsultacyjnej Konwentu, o której istnieniu nie napisano w raporcie samooceny. Uczelnia na prośbę ZO PKA przedstawiła skład Rady Konsultacyjnej (siedem osób, w tym czterech pracodawców) podpisany przez Prorektora ds. studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w dniu 20.01.2020 r. Niestety nigdzie nie znaleziono śladów pracy rady konsultacyjnej co uniemożliwia potwierdzenie jej roli i wpływu na proces nauczania w WSHiG w Poznaniu. Uznać należy założenie istnienia takiej rady, która w zdecydowanie szybszy sposób jest w stanie (i na bieżąco) przekonsultować ewentualne wątpliwości pojawiające się w toku realizacji procesu nauczania.

Dobrymi przykładami współpracy przedstawicieli ocenianego kierunku z pracodawcami jest ich udział w procesie dydaktycznym oraz udział studentów w przedsięwzięciach realizowanych przez przedstawicieli rynku pracy.

Fundamentalnym elementem współpracy Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest realizacja praktyk zawodowych. Ta forma współpracy daje trójstronne korzyści zarówno dla Uczelni, studenta jak i pracodawcy. Posiada największy obszar oddziaływania pracodawcy na studenta, który w trakcie ich realizacji przekłada nabytą wiedzę na umiejętności praktyczne, zyskuje doświadczenie w bezpośrednim kontakcie z potencjalnym pracodawcą.

Dla kształtowania sylwetki studenta ocenianego kierunku o profilu praktycznym Uczelnia bierze pod uwagę opinie ze spotkań przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w kontekście jakości kształcenia absolwentów. Uczelniany Zespół Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w swoim składzie ma przedstawicieli pracodawców będących jednocześnie nauczycielami dydaktycznymi na ocenianym kierunku. Choć z pozoru taka zależność mogłaby powodować sprzeczność interesów, to udział praktyków mających codzienny kontakt z potrzebami rynku pracy, na bieżąco reagujących na procesy zachodzące w przyszłym środowisku zawodowym studenta daje wymierne korzyści i podnosi jakość kształcenia.

Uczelnia współpracuje z wybraną grupą pracodawców uczestniczących w pracach konwentu, rady konsultacyjnej czy zespole dotyczącym zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku. Niemniej szerokie grono pozostałych pracodawców z którymi prowadzona jest współpraca mogłoby mieć równie cenne spostrzeżenia wpływające na jakość kształcenia ocenianego kierunku. Szczególnie pracodawcy zagraniczni, z którymi realizowane są praktyki i staże studenckie mogliby mieć cenne propozycje rodzaju kompetencji pożądaných na zawodowym rynku pracy w innej części Europy.

Niestety Uczelnia nie prowadzi żadnych badań dotyczących jakości kształcenia w środowisku pracodawców. Owszem dokonywane są konsultacje w trakcie spotkań Konwentu, niemniej przedstawione ZO PKA spektrum przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego jest dużo większe. Rekomenduje się zatem wprowadzenie regularnej ankietyzacji pracodawców (w tym zagranicznych) w obszarze jakości kształcenia na ocenianym kierunku, opracowywanie wyników i wdrażanie ich w proces nauczania.

Działania prowadzone m.in. we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów są regularne i mają wymierny wpływ na doskonalenie programu studiów. Absolwenci na stałe współpracują z Uczelnią, przekazują swoje sugestie i propozycje ewentualnych modyfikacji programu, niemniej odbywa się to w sposób nieformalny. Niektórzy z nich zasilają skład kadry dydaktycznej co sprawia, że studenci ocenianego kierunku mają możliwość zdobywania wiedzy i umiejętności aktualnie pożądaných na branżowym rynku pracy. Kierunkowy Zespół Studencki powołany do oceny procesu dydaktycznego przeprowadza badania ankietowe wśród studentów na każdym poziomie nauki po każdym roku. Ankiety dotyczą m.in. oceny stopnia osiągniętych efektów uczenia się, nabywanej wiedzy i umiejętności, form zajęć oraz stosowanych środków dydaktycznych. Zebrane wyniki są przedstawiane pod dyskusję władzom Uczelni. W toku wizytacji nie udało się bezpośrednio uzyskać informacji w jak dużym stopniu wyniki wspomnianych badań mają wpływ na program nauczania. Prowadzone są także badania wśród absolwentów uczelni, ale zaraz po jej ukończeniu. Dotyczą one głównie ewaluacji nauczania przez cały proces studiowania. Rekomenduje się zatem, przeprowadzanie badań losów absolwentów w okresie kilku lat po ukończeniu nauki.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpracę ocenianego kierunku z otoczeniem społeczno-gospodarczym uznaje się za prawidłową, z wyartykułowanymi płaszczyznami współpracy. Rodzaj, zakres i zasięg działalności interesariuszy zewnętrznych współpracujących z ocenianym kierunkiem umożliwia kształcenie studenta potrafiącego znaleźć się na zawodowym rynku pracy w branży turystycznej, hotelarskiej, gastronomicznej i rekreacyjnej. Dostrzegalny jest udział interesariuszy zewnętrznych w obszarach tworzenia programu nauczania, jakości i efektów uczenia się. Program konsultowany jest z przedstawicielami pracodawców w ramach prac Konwentu. Prowadzone badania wśród studentów i absolwentów ocenianego kierunku poruszają ważne kwestie dotyczące zakładanych i osiągniętych efektów uczenia się oraz nabywanych w toku studiów kompetencji. Współpracujące środowisko pracodawców uzupełnia swoje kadry absolwentami, realizuje wspólnie projekty badawcze, korzysta z narzędzi umożliwiających zaangażowanie studentów w pracę w ich przedsiębiorstwach czy instytucjach w trakcie procesu nauczania.

Współpraca jest stała, przybiera zróżnicowane formy a ilość wykazanych podmiotów (także tych z którymi Uczelnia współpracuje tylko w ramach praktyk zawodowych) jest bardzo duża.

Dla dalszej poprawy jakości kształcenia na ocenianym kierunku istotnym jest przeprowadzanie badań w szerokim środowisku pracodawców oceniających kompetencje studentów i absolwentów ocenianego kierunku. Także badania wśród absolwentów kilka lat po ukończeniu studiów mogą mieć realny wpływ na proces nauczania na kierunku turystyka i rekreacja WSHiG w Poznaniu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Rodzaj zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i przyjętymi celami kształcenia. Stwarzane przez Uczelnię możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów ogniskują się wokół programu Erasmus+. W przypadku studentów obok wyjazdów realizowanych w ramach programu Erasmus+, do owych możliwości zaliczyć należy także zagraniczne praktyki. Natomiast pracownicy akademicy nie uczestniczą w innych formach wymiany międzynarodowej. Uczelnia nie gościła również profesorów wizytujących w latach 2018-2021. Pracownicy także nie pełnili funkcji profesorów wizytujących na uczelniach zagranicznych. Rekomenduje się poszerzenie możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich związanej z kształceniem na ocenianym kierunku.

W kontekście stwarzania możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycielom akademickim, Uczelnia „jest na etapie poszukiwania stworzenia warunków do mobilności wirtualnej nauczycieli akademickich.”

Uczelnia nie wskazała na prowadzenie polityki umiędzynarodowienia kształcenia w oparciu o prowadzenie okresowych ocen stopnia umiędzynarodowienia kształcenia i oceny zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów. Odnosząc podejmowane działania do aktywizowania studentów i nauczycieli akademickich do rozwoju aktywności międzynarodowej w zakresie programu Erasmus+, Uczelnia wskazała jedynie, iż wyniki działalności w tym zakresie „są ściśle nadzorowane przez Narodową Agencję w Warszawie i oceniane na zakończenie każdego roku rozliczeniowego.” Rekomenduje się poszerzenie podejmowanych działań w zakresie umiędzynarodowienia kształcenia na ocenianym kierunku, jak i intensyfikację podejmowanych inicjatyw o charakterze międzynarodowym, aby nie ograniczać ich wyłącznie do prowadzenia działań w ramach programu Erasmus+. Rekomenduje się również wprowadzenie systematycznych ocen stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, ocen skali i zakresu aktywności międzynarodowej kadry w kontekście działań w obszarze dydaktyki i badań oraz wykorzystywania wyników owych ocen do celów związanych z intensyfikacją umiędzynarodowienia kształcenia.

W kontekście przygotowania studentów do uczenia się języków obcych i tworzenia oferty kształcenia w językach obcych należy zauważyć, iż podział grup językowych następuje głównie na podstawie poziomu znajomości danego języka, jednakże liczebność poszczególnych grup nie gwarantuje zapewnienia możliwości rozwoju kompetencji językowych na tym samym poziomie. Dla przykładu na I roku studiów stacjonarnych I stopnia utworzono 4 grupy dla języka obcego 1 (języka angielskiego) o następującej liczebności: grupa 1 – 6 studentów, grupa 2 – 11 studentów, grupa 3 – 14 studentów oraz grupa 4 – 20 studentów. Na III roku również są widoczne znaczące różnice dotyczące liczebności

grup językowych: grupa 1 – 14 studentów, grupa 2 – 37 studentów, grupa 3 – 20 studentów, grupa 4 – 28 studentów. Należy zauważyć, iż niezależnie od liczby studentów studiujących na danych roku (I rok – 57 studentów, III rok 104 studentów), liczba grup językowych pozostaje niezmienna tj. 4 grupy, a w przypadku II roku, 58 studentów zostało podzielonych na 3 grupy językowe (14, 19, 19 osób).

Na studiach niestacjonarnych I stopnia wyodrębniono jedynie jedną grupę językową, a więc wszyscy studenci (26 osób – 1 rok; 29 osób – 2 rok; 25 osób – 3 rok) podejmują naukę języka obcego w tej samej grupie.

W przypadku języka drugiego (języka francuskiego, studia I stopnia stacjonarne), również należy zwrócić uwagę na znaczące różnice w liczebności grup, które mogą wpływać na jakość kształcenia i odbiór prezentowanych treści przez studentów. Dla przykładu studenci III roku zostali podzieleni na grupy liczące 9, 26, 28 i 36 osób. Rekomenduje się doprecyzowanie liczebności grup językowych tak, aby liczba studentów była podobna i umożliwiała realizację procesu kształcenia na podobnym poziomie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj i zakres umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na ocenianym kierunku. Owa aktywność zogniskowana jest właściwie wyłącznie wokół programu Erasmus+. Uczelnia nie wskazała na opracowanie i wdrożenie procedury okresowej oceny dotyczącej stopnia umiędzynarodowienia kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest prowadzone systematycznie, ma charakter stały i kompleksowy oraz przybiera zróżnicowane formy, z wykorzystaniem współczesnych technologii. Na wniosek Samorządu Studenckiego Prorektor powołuje opiekuna roku, który udziela studentom pomocy oraz konsultacji w sprawach związanych z problemami dydaktycznymi np. planu zajęć, wyboru drugiego czy trzeciego języka obcego, wyboru promotora. Studentów wspierają także: Prorektor ds. Studiów Stacjonarnych i Niestacjonarnych, Wicekanclerz ds. Organizacyjno-Programowych Uczelni

a także koordynator programu Erasmus+. Na początku roku akademickiego w ramach tygodnia wprowadzenia do życia studenckiego, organizowane są spotkania z opiekunami roku oraz grup, gdzie studentom przedstawiona jest struktura Uczelni, organizacja roku akademickiego oraz podstawowa wiedza związana ze studiowaniem na kierunku. Studentom zapewnia się konsultacje z wykładowcami w wyznaczonych godzinach lub ustalonych indywidualnie. Informacje o terminach konsultacji są zamieszczone na stronie internetowej. Działy administracyjne są otwarte codziennie od 8:00 do 15:00 oraz w soboty od 8:00 do 12:00. Kontakt do osób z Władz Uczelni odpowiedzialnych za wsparcie oraz Działów Uczelni, można znaleźć na głównej stronie internetowej. Kompetencje kadry wspierającej proces uczenia się, w tym kadry administracyjnej oraz organizacja zajęć i materiałów dydaktycznych odpowiadają potrzebom studentów. W okresie pandemii studenci nie mieli organizowanych stacjonarnych zajęć praktycznych przy wykorzystaniu infrastruktury Uczelni.

Studenci uzyskują wsparcie w zakresie przygotowania do korzystania z infrastruktury i oprogramowania stosowanego w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, poprzez szkolenia oraz materiały instruktażowe. Studenci korzystają z oprogramowania umożliwiającego uczestnictwo z zajęciach zdalnych. Problemy techniczne dotyczące działania oprogramowania studenci mogą zgłaszać drogą mailową lub telefoniczną, w razie potrzeby mogą także wypożyczyć sprzęt z zasobów Uczelni.

Studenci mogą ubiegać się o świadczenia pomocy materialnej: stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnościami. Wsparciem dla studentów wybitnych oraz motywacją do osiągnięcia lepszych wyników w nauce jest stypendium Rektora, które jest przyznawane na podstawie wysokich wyników w nauce, osiągnięć naukowych, sportowych lub artystycznych. Studenci uzyskujący wyróżniające się wyniki w nauce mają możliwość skorzystania z indywidualnego programu studiów lub indywidualnego planu studiów określonych w regulaminie studiów. Aktywni i wyróżniający się studenci mają możliwość wyjazdów kilka razy do roku na konkursy kulinarne w całej Europie oraz w Polsce.

Organizacją praktyk zajmuje się Dział Praktyk, informacje oraz wnioski są dostępne na stronie internetowej. Studenci mogą odbywać naukę oraz praktyki zawodowe za granicą w ramach programu Erasmus+. Do opieki nad studentami wydelegowany został Koordynator. W ramach wsparcia do wejścia na rynek pracy Uczelnia w celu prowadzenia zajęć dodatkowych, szkoleń i warsztatów współpracuje z przedsiębiorstwami i instytucjami, których działalność związana jest z tematyką kierunku studiów. Dział Praktyk, który działa w strukturze WSHiG organizuje bezpośrednio spotkania z potencjalnymi pracodawcami krajowymi i zagranicznymi podczas których student-kandydat może bezpośrednio skonfrontować swoje umiejętności językowo-zawodowe i wybrać właściwą destynację i segment branżowy.

Uczelnia w swoich działaniach uwzględnia różnorodne formy aktywności studentów. Mogą oni rozwijać swoje zainteresowania artystyczne poprzez udział w Kole Gastronomicznym, Marketingowym oraz Artystycznym. Uczelnia aktywnie wspiera działania artystyczne studentów poprzez organizację wydarzeń oraz wyjazdów dla studentów wybitnych. Studenci dzięki udziałowi w Kołach mogą rozwijać zainteresowania i poszerzać wiedzę, organizować i uczestniczyć w seminariach, konferencjach, debatach, projektach badawczych, projekcjach/prezentacjach, warsztatach itp. oraz kreować przedsięwzięcia w zakresie wybranych działań prospołecznych i inicjatyw.

Za wsparcie osób z niepełnosprawnością odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnością. Studenci z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z takich form wsparcia jak: możliwości ustalenia indywidualnego planu zajęć i zaliczenia przedmiotu na odrębnych zasadach,

stypendium dla osób z niepełnosprawnością, zmiany warunków uczestnictwa w zajęciach oraz form ich zaliczania.

System Uczelni uwzględnia sposób zgłaszania przez studentów skarg i wniosków. Wszystkie wnioski i skargi studenci kierują pisemnie drogą bezpośrednią, korespondencyjną lub elektroniczną do Prorektora ds. Studiów Stacjonarnych i Niestacjonarnych. Wnioski dotyczące opłat za studia bądź spraw finansowych są kierowane do Kanclerza Uczelni. Wszystkie wnioski i skargi są rozpatrywane w ciągu 7 dni od złożenia.

W celu przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, a także zasad postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom wprowadzony został została wprowadzona Procedura Przeciwdziałania Mobbingowi, Dyskryminacji I Wykorzystywaniu Seksualnemu. Zarządzenie to ustala kierunki polityki antymobbingowej oraz zasady przeciwdziałania lobbingowi w Uczelni. Uczelnia nie prowadzi działań edukacyjnych w tym zakresie. Nie są prowadzone działania informacyjne dotyczące powyższych kwestii. W celu zapewnienia bezpieczeństwa studentom, szkolenie z zasad BHP i zasad ochrony przeciwpożarowej jest obowiązkowe.

Uczelnia wspiera merytorycznie i finansowo działania Samorządu Studenckiego. Przedstawiciele Samorządu są członkami Senatu oraz Komisji Stypendialnych, opiniują także programy studiów i regulaminy. Koła Naukowe nie mają przypisanego opiekuna oraz w ciągu ostatnich 3 lat nie uzyskali wsparcia finansowego. Zespół oceniający rekomenduje przypisanie opiekuna oraz zwiększenie wsparcia merytorycznego i finansowego organizacji studenckich.

Prowadzone są przy udziale studentów okresowe przeglądy systemu wsparcia, które obejmują ocenę jakości obsługi administracyjnej, ocenę nauczycieli i prowadzonych zajęć oraz ocenę wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Przeprowadzane są także ankiety dla absolwentów dot. oceny jakości i przebiegu studiów. Wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do doskonalenia wsparcia i jego form m.in. do doskonalenia infrastruktury Uczelni.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Studenci uzyskują wsparcie ze strony wyznaczonych opiekunów roku oraz Władz Uczelni. Studenci mogą ubiegać się o świadczenia pomocy materialnej tj. stypendia i zapomogi. Wsparciem dla studentów wybitnych oraz motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce jest m.in. stypendium Rektora. Kompetencje kadry wspierającej proces nauczania i uczenia się, w tym kadry administracyjnej oraz ich dostępność odpowiadają potrzebom studentów. W ramach wsparcia do wejścia na rynek pracy Uczelnia w celach prowadzenia zajęć, dodatkowych szkoleń i warsztatów współpracuje z przedsiębiorstwami i instytucjami, których działalność związana jest z tematyką kierunku studiów. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego są członkami Senatu oraz odpowiednich Komisji, opiniują programy studiów oraz regulaminy. Studenci odbywają szkolenia przygotowujące do udziału w zajęciach zdalnych oraz udostępniane są im niezbędne poradniki i instrukcje w celu ich realizacji. Uczelnia wspiera merytorycznie i finansowo działania organizacji studenckich. Przeprowadzane są okresowe przeglądy systemu wsparcia studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do doskonalenia wsparcia i jego form.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach jest dostępna publicznie i gwarantuje w sposób łatwy zapoznanie się z zawartością z podstawowymi informacjami dla studentów. Zgodnie z wymogami prawnymi dotyczącymi dostępu do informacji, Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu prowadzi Biuletyn Informacji Publicznej. Stąd też znaczna część informacji związanych z funkcjonowaniem Uczelni oraz najważniejsze dokumenty i informacje dedykowane do studentów są zamieszczane na stronie internetowej Uczelni, portalach oraz platformach internetowych i na bieżąco aktualizowane przez specjalnie w tym celu wyznaczone osoby. Na stronach BIP znajdują się: struktura organizacyjna Uczelni, regulaminy, programy studiów. Mając na względzie studentów z niepełnosprawnościami zadbano o zrozumiałość, czytelność tekstu (formatowanie tekstu, możliwość zmiany wielkości czcionki, zastosowano kontrast kolorystyczny). Uwzględniając umiędzynarodowienie Uczelni oraz dążąc do zapewnienia zrozumienia udostępnianych informacji dla osób nieposługujących się językiem polskim, dostępna jest również angielska wersja strony internetowej Uczelni. Dostępne są grafiki, które w prosty i przejrzysty sposób prezentują udostępniane treści. Informacje zawarte na stronie internetowej Uczelni obejmują cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów. Na stronie internetowej zawarty jest ogólny terminarz procesu przyjęć na studia. Również zawarta jest informacja na temat charakterystyk systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego oraz zasad dyplomowania, przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe oraz charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się.

Informacje zawarte na stronach internetowych obejmują informacje dotyczące kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Należy stwierdzić, że Uczelnia prowadzi monitoring aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców (kandydatów na studia, studentów, pracodawców), np. w zakresie oczekiwanej przez odbiorców szczegółowości informacji lub sposobu jej prezentacji, a wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

W Uczelni wyznaczony został zespół osób sprawujących nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów. W sposób ogólny określone zostały kompetencje i zakres odpowiedzialności tych osób. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury w Uczelni. Innowacje dydaktyczne, osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej, współczesna technologia informacyjno-komunikacyjna, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość są uwzględnione w projektowaniu programu studiów.

Uczelnia przedstawiła dokumenty potwierdzające, że przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca co najmniej efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, w tym metody kształcenia z wykorzystaniem metod o technik kształcenia na odległość, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, w tym stosowane w kształceniu w wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, praktyki zawodowe, w tym realizowane z wykorzystaniem narzędzi pracy zdalnej.

Również Uczelnia przedstawiła stosowne dokumenty potwierdzające systematyczną ocenę wyników nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, w tym wyniki i stopień osiągnięcia efektów uczenia się nabywanych przez studentów w wyniku kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów.

Uczelnia przedstawiła szczegółowe materiały potwierdzające o systematycznej ocenie programu studiów. Należy stwierdzić, że Uczelnia poddaje badaniom informacje zwrotne od studentów dotyczące satysfakcji z programu studiów, warunków studiowania oraz wsparcia w procesie uczenia się oraz informacje zwrotne od nauczycieli akademickich i pracodawców jak również informacje dotyczące ścieżek kariery absolwentów. W ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku), także w warunkach ich nieobecności na Uczelni spowodowanej czasowym

ograniczeniem jej funkcjonowania. Uczelnia deklaruje, że wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu, jak również w planowaniu strategicznym w zakresie korzystania z kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, najnowszych osiągnięć dydaktycznych oraz nowoczesnej technologii edukacyjnej.

W systemie zapewnienia jakości zajęć istotną rolę pełni system ewaluacji — każde zajęcia są oceniane przez studentów w formie anonimowej ankiety wypełnianej pod koniec semestru, przed sesją egzaminacyjną. Wyniki ankiet są udostępniane prowadzącym po wstawieniu ocen końcowych. Wyniki ewaluacji są dyskutowane na forum Wydziału. Ma to przełożenie na decyzje dotyczące zmian w programie studiów oraz formy i treści zajęć.

Systematycznej ocenie podlegają prace etapowe, dyplomowe oraz egzaminy dyplomowe, informacje zwrotne od studentów dotyczące satysfakcji z programu studiów, warunków studiowania oraz wsparcia w procesie uczenia się, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich i pracodawców, informacje dotyczące ścieżek kariery absolwentów.

Biorąc pod uwagę wcześniejsze oceny PKA (bardzo pozytywne), należy stwierdzić, że jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a wyniki tej oceny są wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku.

Pomimo powyższych ustaleń, należy stwierdzić, że istniejący w Uczelni Wewnętrzny System Jakości Kształcenia nie w pełni funkcjonuje prawidłowo. Biorąc pod uwagę uchybienia wykazane w kryterium 1, 2,3 i 4 należy dokonać korekt i niezbędnych poprawek stwierdzonych w tych kryteriach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia. Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości. Niemniej jednak Wewnętrzny System Jakości Kształcenia, nie jest w pełni skuteczny, o czym świadczą uchybienia w kryteriach 1, 2, 3 i 4.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Zalecenia

Należy dokonać korekt i niezbędnych poprawek stwierdzonych w kryteriach 1, 2, 3 i 4.

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Uczelnia w 2018 roku była poddana ocenie PKA w wyniku której, z ośmiu (8) kryteriów jakościowych oceny programowej, kryteria: infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia, opieka nad studentami, wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcie efektów kształcenia, **otrzymały ocenę wyróżniającą, pozostałe kryteria otrzymały ocenę w pełni.**

Uchwałą Nr 62/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 8 lutego 2018 r w sprawie oceny programowej na kierunku turystyka i rekreacja prowadzonym w Wyższej Szkole Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym, Uczelnia otrzymała ocenę pozytywną. W uchwale nie ma żadnych zaleceń. Uczelnia **uzyskała akredytację do roku akademickiego 2023/2024.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, iż nie pozostaję w żadnych zależnościach natury organizacyjnej, prawnej lub osobistej z jednostką prowadzącą oceniany kierunek, które mogłyby wzbudzić wątpliwości co do bezstronności formułowanych opinii i ocen w odniesieniu do ocenianego kierunku. Ponadto oświadczam, iż znane mi są przepisy Kodeksu Etyki, w zakresie wykonywanych zadań na rzecz Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

.....
(data, podpis)

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil praktyczny

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni oraz mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi praktycznemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają aktualną wiedzę i jej zastosowania z zakresu dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, normy i zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.4

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art.

68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczony na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również

udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

**Polska
Komisja
Akredytacyjna**

